

1 juni 2007

ADVOCATENBLAD

8

**Maatregel voor
kantoorleider
van maatschap?**

.....
**Misverstanden over
termijn verklaring
derdebeslagene**

.....
**Geen consensus
over website als
communicatiemiddel**

**Advocaat te duur
voor rol van
poortwachter**

IS UW HUIS- DEURWAARDER DAG EN NACHT BEREIKBAAR?

EN REKENT HIJ WEKELIJKS DE GEÏNCASSEERDE GELDEN MET U AF?

Groenewegen en Partners Gerechtsdeurwaarders excelleert in kwaliteit, service en automatisering. Omdat up to date informatie voor u van vitaal belang is, zijn alle dossiers gedigitaliseerd en worden twee keer per dag bijgewerkt. Relaties van Groenewegen en Partners kunnen – veilig – 24 per uur dag hun dossiers on line raadplegen.

Daarnaast kunt u tijdens kantooruren uw vaste accountmanager raadplegen. Die zorgt er met kennis van (uw) zaken voor, dat invordering voortvarend plaats vindt.

Maakt u nog geen gebruik van onze diensten?

Neem contact op met onze commercieel manager Walter Baars voor nadere informatie of het maken van een afspraak. Bel: 088 - 515 15 15 of mail naar w.baars@groenewegen.com

- Uw opdrachten verzorgen wij door heel Nederland
- Met elf vestigingen in het land
- 250 incassospecialisten en 37 gerechtsdeurwaarders
- Een schat aan kennis en ervaring in nauwe samenwerking met uw confrères
- Status van uw dossiers dag en nacht raadplegen, zelfs in de weekenden
- Voortvarend ambtelijk traject met de snelst mogelijk executie
- Tussentijds rekenen wij wekelijks geautomatiseerd met u af

GROENEWEGEN
EN PARTNERS

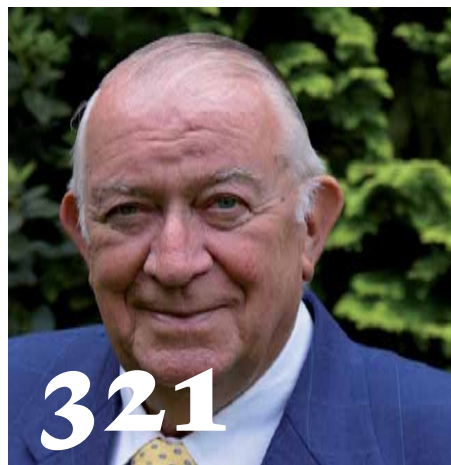
GERECHTSDEURWAARDERS

NEEM BIJ DEBITEUREN MET EEN ACHTERSTAND METEEN EEN VOORSPRONG!

Te duur voor poortwachter

Coen Drion ligt code toe, die moet bevorderen dat de (gespecialiseerde) advocatuur toegankelijk wordt voor kleine ondernemingen en niet-rijke particulieren.

Terugkijken op Haviltex

Mr. Van Rooy kijkt terug naar het Haviltex-arrest: 'Dat onnozele arrest had nimmer gewezen mogen worden'

Geen consensus over kantoor sites

Over de eisen waaraan de sites van advocatenkantoren moeten voldoen, is niemand het eens. We bekijken de sites van tien grote en twee kleinere kantoren.

.....

AR wil geen fonds

De AR stelt dat de overheid verantwoordelijk is voor de toegang tot het rechtsbestel. **307**

Advocaat met baardje zoekt baan

Bij diversiteit in de balie horen ook mannen met baardjes, zegt columnist Kaaks. **307**

Maatregel tegen kantoorleider

Een klacht tegen een maatschap zou kunnen leiden tot een maatregel tegen de kantoorleider. **309**

Afschaffing eenpitters

Deken Unger bestrijdt het gerucht dat de Orde eenpitters zou willen uitbannen. **313**

Verklaring derde-beslagene

Moet de derde-beslagene binnen of na vier weken een verklaring afleggen? **322**

.....

Verder...

Column 307 » Agenda 309 » Brieven 312 » Actueel antiek 312 »

Colofon 315 » De wetenschapper vindt 333 »

Van de deken 313 » Opleidingen 335 » Personalia 337 » Tuchtrect 340

Omslagfoto:
Craig Pulsifer /
Hollandse Hoogte

Alle stagiaires zeggen dat ze socialer willen werken

Neem een zaal vol stagiaires en een panel met idealistische advocaten, en stel dan de vraag of commerciële kantoren meer aan sociale advocatuur moeten gaan doen. Dat doe ik al, zegt een derde van de aanwezigen. En twee derde laat weten graag meer sociale zaken te willen doen.

.....
Vera Spaans
journalist
.....

Dat is goed nieuws, stelt Roland Mans van De Clerq Advocaten in Leiden, vast. 'De wil is er.' Mans is een van de panelleden van het forum 'Advocatuur, het ideale beroep of een beroep met idealen?' dat wordt gehouden ter afsluiting van het gelijknamige Jonge Baliecongres op 11 mei jl. Ook is hij initiatiefnemer van het pro-Deofonds, waarover hij onder andere schreef in *Advocatenblad* 2006-15. Zo'n fonds zou zaken moeten bekostigen die geldend recht bevestigen of bijdragen aan de rechtsvorming, en die afkomstig zijn van particulieren die net geen gefinancierde rechtsbijstand meer kunnen krijgen.

De vraag is alleen: moet je het wel aan stagiaires vragen? De aanwezigen – variërend van een week tot anderhalf jaar werkervaring – zijn niet bepaald de *decision makers* van de commerciële kantoren, waar zij zonder uitzondering werkzaam zijn.

Natuurlijk moet je dat aan hen vragen, zegt panellid Gerrard Boot, compagnon bij het Amsterdamse Kennedy Van der Laan. 'Jullie *zijn* het kantoor. Als jullie massaal aangeven meer pro-Deo-werk te willen doen, kan het kantoor daar niet omheen.'

Onzin, zegt Marco Meijer, compagnon bij CMS Derks Star Busmann. 'Je moet draagvlak hebben bij de compagnons. Anders krijg je dit nooit van de grond.'

Dat er vraag is naar maatschappelijk verantwoord ondernemen bij advocatenkantoren, is duidelijk: CMS Derks Star Busmann liep bijvoorbeeld een keer een zaak mis omdat een Amerikaanse cliënt eiste dat het kantoor een aanzienlijk deel van de omzet aan goede doelen besteedde. Meijer: 'Wij vonden de maatschap een heel goed doel, maar zij niet.'

De helft van de aanwezigen vindt dat stagiaires moeten worden gedwongen pro-Deozaken te doen – zoals Roland Mans eerder bepleitte. Maar er is helemaal geen behoefte aan meer pro-Deo-

advocaten, zegt de Amsterdamse deken Hans van Veggel. 'Het draait om de mensen die net boven de toevoegingsgrens zitten, maar toch niet de gebruikelijke tarieven kunnen betalen.' Meer voelt Van Veggel voor de oprichting van een eigen rechtsbijstandsverzekering, zodat deze groep mensen vrij toegang krijgt tot de advocatuur.

Het is koren op de molen van Gerrard Boot: 'De advocatuur moet zijn sociale gezicht terugkrijgen.' Welk sociale gezicht, vraagt panellid Hielke Bruin van wervings- en selectiebureau Voxius. 'De advocaat behoort al van oudsher tot de notabelen van het dorp.' Iedereen moet doen waar hij goed in is, stelt hij. 'Er zijn genoeg sociale advocaten. Wij ontvangen voor die tak nauwelijks verzoeken. En bovendien: veel grote kantoren hebben helemaal geen behoefte om socialer werk te doen.'

In de zaal is welgeteld één stagiaire die het met Bruin eens is. Ze vindt wel dat elke stagiaire verplicht een aantal pro-deo-zaken zou moeten doen. 'Maar alleen om te weten hoe dat is, want het is een heel ander vak. Mij bevalt het totaal niet.' En dan is er ook nog een oudere advocaat in de zaal: 'Dit plan verdient de Nobelprijs voor goede bedoelingen. Leuk idee, niet doen.'

Het is gezegd

.....
Sinds Els Swaab daar zit, hoor je nooit meer iets van de raad. Al haar voorgangers waren politici. Die schoppen stennis, zij niet. Compliment? Caspar Broeksma van de Stichting Democratie en Media over advocaat Els Swaab, de voorzitter van de Raad voor Cultuur. *NRC Handelsblad*, 30 april.

Wij zijn de moderne koophandelaren. Die kwamen vroeger ook bijeen op drukke plekken. Gerhard Gispens van Simmons & Simmons over het nieuwe kantoor aan de Zuidas in Amsterdam, *Het Parool*, 2 mei.

Ik neem aan dat u toch geen openbare terechtstelling bepleit voor niet-deelnemers. De rechter vraagt het maar even aan de advocaat die in de Postcodeloterijzaak bepleitte dat het inspelen op angst, *fear appeal*, in de marketing de normaalste zaak van de wereld is. *De Volkskrant*, 5 mei.

Glazen plafond? Wat een onzin! Mienke Schaberg, directeur-eigenaar van executive researchbureau Metaplan Consultants en voorzitter van het Amsterdamse Vrouwen Sigaren-genootschap Salomé, in *Management Team*, 23 maart.

AR geen voorstander van Drion-fonds

De Algemene Raad (AR) is geen voorstander van de oprichting van een fonds zoals voorzien in de Code Drion. Het fond zou moeten bijdragen aan 'projecten en activiteiten die een effectieve toegang tot de rechtsbedeling kunnen vergroten'. Volgens de AR ligt de verantwoordelijkheid voor de toegang tot het rechtsbestel primair bij de overheid. De advocaat kan die toegang 'door middel van zijn tariefstelling weliswaar mede faciliteren, maar dat doet niet af aan de grondwettelijke verantwoordelijkheid van de Staat om die toegang te waarborgen', meent de Algemene Raad. Fondsvorming binnen de balie, zoals eerder in het *Advocatenblad* in iets andere vorm ook voorgesteld door de Leidse advocaat Roland Mans, houdt volgens de Algemene Raad inkomenspolitiek in. Drion heeft het weliswaar over vrijwillige deelname aan het fonds, maar die stelling is op den duur niet houdbaar, aldus de AR. 'Sociale en publieke druk zullen onvermijdelijk leiden tot een min of meer verplichte deelname voor hen die boven een bepaalde grens omzetten dan wel verdienen. Dat is principieel onjuist, omdat de Orde dan aan inkomens-

overheveling gaat doen,' stelt de raad.

Volgens waarnemend deken Willem Bekkers, initiator van het debat over de code in De Balie, is met het standpunt van de AR de discussie niet ten einde. 'De code heeft meer elementen, waaronder het verlenen van rechtshulp door specialisten van een kantoor aan collega-advocaten die het desbetreffende specialisme niet in huis hebben, en het verlenen van rechtshulp tegen substantieel gereduceerde tarieven. De discussie daarover moet, gelet ook op politieke sentimenten, doorgaan. Zoals PvdA-Kamerlid Wolfsen tijdens het debat in De Balie over de code opmerkte: "Niets doen is geen optie".' Coen Drion is niet verrast door het besluit van de Algemene Raad. 'Het lag in de lijn der verwachting, na het commentaar van deken Els Unger op mijn voorstel. Ik had de Orde de rol toebedeeld van centrale gegevensadressant en van toetsers van de code, maar deze rol, misschien zelfs ook een zwaardere, certificerende rol, kan ook door een stichting worden gespeeld.'

(LW)

- De Code van Drion is samen met een kort interview met de initiatiefnemer verderop in dit nummer weergegeven.

Niet langer open boek-tentamen BPR

In tegenstelling tot de overige examenvakken is vanaf de najaarscyclus 2007 de toets Burgerlijk Procesrecht geen open boek-examen meer. Dit betekent dat het tijdens het afleggen van de toets Burger-

lijk Procesrecht op 16 november 2007 alleen nog maar is toegestaan om uw wetteksten te raadplegen. U kunt derhalve geen gebruikmaken van naslagwerken (inclusief tekst & commentaar). Ook, en dat geldt ook voor de andere toetsen, mag geen gebruik gemaakt worden van de cursusboeken van de Orde, kopieën en/of uitdraaien van internet en aantekeningen.

Column

Matthijs Kaaks

Bij mij in het dorp woonde vroeger één advocaat. Een bleke man met een klein metalen brilletje, enigszins kalend en tener. Ik ben hem door de jaren heen in lichte variaties veelvuldig tegen gekomen en constateerde dat de balie werd gedomineerd door dit archetype.

Wie succesvol wil zijn, passe zich aan. Snorren en baarden worden in de balie dan ook nauwelijks aangetroffen.

Legendarisch is de entree van de eerste advocaat-stagiaire bij Loeff Claeys Verbeke met een snor. Na zijn kennismakingsronde door kantoor brulde een van de oudere compagnons vanuit zijn kamer: 'Hé, wie heeft verdomme die knor aangenomen?'

De snor verdween na enige tijd. Dat was begin jaren negentig. Ver voordat Peter von Schmidt auf Altenstadt als deken een verdienstelijke bijdrage leverde aan de diversiteit in de advocatuur door zijn snor te laten staan. Veel navolging heeft hij niet gekregen.

Advocaat met baardje zoekt baan

Lichaamsbehairing is binnen de balie nooit erg salonfähig geweest. De kale ratio moet in het uiterlijk van een advocaat immers zo veel mogelijk de harige instincten onderdrukken. Dat heeft nogal wat verborgen leed tot gevolg. Ik hoopte dan ook

dat de roep van onze Deken om meer diversiteit door veel confrères zou worden aangegrepen om eindelijk hun baard te kunnen laten staan.

Maak het verschil!

Mannen worden – vooral op de grote kantoren! – te zeer geremd. Toen ik de Orde-uitgave *Diversiteit in de advocatuur* in handen kreeg, ging ik echter vergeefs op zoek naar een hoofdstukje over haardracht. De Orde heeft hier een kans laten liggen. Ik trof slechts foto's aan van glimmende gladgeschoren wangen. Alleen Mark Biesheuvel van De Brauw toonde wat aarzelende stoppels. Hij vertrouwde me later toe dat hij regelmatig droomt van een woeste zwarte baard, maar dat dit in het oude maatschapscontract uitdrukkelijk was uitgesloten.

Uit een enquête onder enkele grotere advocatenkantoren bleek dat 36% van de mannen zich geremd voelen in hun haardracht. Maar liefst 88% van de geïnterviewden meende dat zij met baard niet zouden zijn aangenomen op het kantoor waar zij werkten. 'Op de Zuidas groeit geen haar', is al een gevleugelde uitdrukking.

Sinds vrouwen partner worden, broeken – ja, ook krijtstreepzakken – dragen en hier en daar zelfs een das, is het onderscheidend vermogen van de man in de advocatuur toch al sterk op de proef gesteld. Het is belangrijk dat gearriveerde confrères hier een voortrekkersrol gaan vervullen. De Orde zal dit kunnen stimuleren. Onder meer door vrije haardracht te propageren.

Voor zo'n werkgroep *Meer baarden in de balie* mag best wat budget beschikbaar komen.

'Vroeger waren er ook schooiers onder ons'

De herfstachtige taferelen van 8 mei jl. waren ideaal voor een middag bomen over de 'Attitude van de Advocaat', een symposium dat de Orde had georganiseerd in Amsterdam. Zestig geïnteresseerden hoorden hoe dagvoorzitter Lotje van den Puttelaar, lid van de Algemene Raad, het 'waarom' van de bijeenkomst nog eens duidelijk maakte: de uitkomsten van het rapport van de Commissie Advocatuur, het feit dat er kritiek is op de kwaliteit van rechtshulp door advocaten, en het imago van de advocatuur dat verbetering behoeft.

.....
Vera de Leeuw
journalist
.....

Oud-deken Jeroen Brouwer sprak over de door de regering onderschreven conclusie van de Commissie Advocatuur, dat de Orde zich sterk moet maken voor de ontwikkeling van een 'robuust normbesef' van advocaten. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. In ieder

geval dient meer aandacht geschonken te worden aan ethiek, te beginnen bij de beroepsopleiding. De noodzakelijke renaissance van de beroepseer bereik je ook door regelmatige intercollegiale toetsing, meent Brouwer. Volgens hem heeft de advocaat die zich alleen laat sturen door markt en geld, een probleem met de legitimatie van zijn morele handelen.

Hoogleraar arbeidsrecht Evert Verhulp vroeg zich af hoe onafhankelijk advocaten kunnen zijn van bepaalde grote cliënten en stelde dat de Orde verantwoordelijk is voor de kwaliteit en de integriteit van de advocatuur. Omdat het hieraan momenteel schort, zit de Orde in de gevarezone, aldus Verhulp. Zijn verhaal maakte de tongen in de zaal behoorlijk los. Een van de aanwezigen vroeg zich af of de vrijheid van advocaten niet ingeperkt zou moeten worden wanneer de 'maatschappelijke deugdelijkheid' in het geding kwam. Oud-deken Wybe Taekema herinnerde zich vroeger tijden: 'toen waren er ook schooiers onder ons, maar de club was kleiner.' Wel is de voortschrijdende commercialisering hem een groot doorn in het oog.

Filosoof Ad Verbrugge legde een verband tussen het hedendaagse gebrek aan gemeenschapszin en bezieling, en de uitdagingen waarvoor Orde en balie staan. 'Het toe-

genomen individualisme in de samenleving staat haaks op de dienstbaarheid die je van advocaten mag verwachten. We hebben steeds vaker te kampen met advocaten die eigen prestige, macht en geld belangrijker vinden dan hun beroep', aldus Verbrugge. De roeping raakt op de achtergrond, het beroep verwordt tot middel, en daarmee is

Ad Verbrugge

de beroepseer in het geding. Vandaar de noodzaak tot herbezinning.

Oud AR-lid Hein Karskens: 'Zit de Orde in een identiteitscrisis?' Andere deelnemers wilden weten aan welke goede voorbeelden men zich zou kunnen spiegelen. Floris Bannier, hoogleraar Advocatuur, vertelde dat de studenten aan zijn lippen hangen wanneer het gaat over ethiek. Er is dus hoop.

Dat is de manier van doen van het Openbaar Ministerie: op een slinkse, een vieze manier informatie aftraggelen van zogenaamde getuigen. President Daniël Unepetty van de Hells Angels Amsterdam geeft voor het eerst sinds jaren een interview, *Het Parool*, 12 mei.

Brave burgers hebben toch niets te verbergen? [...] Wat mensen daarmee eigenlijk bedoelen is: 'Ik doe niets verdachts, dus naar mij zullen ze niet kijken.' Maar dat is niet meer zo. Bert-Jaap Koops, hoogleraar Regulering van de Technologie van de Universiteit Tilburg, over privacy. *NRC Handelsblad*, 12 mei.

Beleggers die door zich het onrechtmatige handelen van World Online en/of van de banken gedupeerd voelen, kunnen zich nog altijd aansluiten bij de beleggersvereniging van Peter Paul de Vries – ook als zij eerder door andere, iets minder succesvolle, advocaten zijn bijgestaan. Journalist Jeroen Wester, *NRC Handelsblad*, 4 mei.

Ik vind het zorgelijk dat een deel van de advocatuur een dergelijke, in mijn ogen, amorele houding aanvaardbaar vindt, terwijl de rechter in de praktijk vaak wel kijkt naar de al of niet geëxpliciteerde intenties. Hoogleraar Jaap Koelewijn over een uitslag van een onderzoek waaruit bleek dat een 'aanzienlijk deel van de advocaten' van mening is dat onderhandelingen zonder opgaaf van redenen en zonder schadevergoeding afgebroken mogen worden. *FD*, 19 mei.

Tuchtrechtelijke klacht tegen kantoor mogelijk

Er kan tuchtrechtelijk worden geklaagd tegen een advocatenmaatschap. Dat blijkt uit een uitspraak van het Hof van Discipline van 17 maart 2006, gepubliceerd achterin dit nummer. Met de uitspraak 'wordt bevestigd dat tuchtrechtelijk kan worden geklaagd tegen een advoca-

tenmaatschap als zodanig, dus zonder dat de klacht "geadresseerd" is aan één of meer met naam genoemde advocaten,' aldus annotator Loorbach.

In casu besliste het hof overigens – anders dan de raad van discipline – dat de maatschap geen tuchtrechtelijk verwijt treft. 'Aldus komt het hof niet meer toe aan de beantwoording van de vraag aan welke advocaat (of advocaten) een tuchtrechtelijke maatregel dient te worden

opgelegd na de vaststelling van tuchtrechtelijke aansprakelijkheid van de maatschap.' De raad van discipline had eerder de tuchtrechtelijke maatregel toebedeeld aan de 'kantoorleider' van het desbetreffende kantoor.

• Zie de rubriek Tucht recht achterin dit nummer.

Correctie 'Gesneuvelde advocaten'

In *Advocatenblad* 2007-6, van 20 april jl. staat in het artikel 'Twee gesneuvelde advocaten' op p. 234 dat mr. De Vries is gesneuveld bij de kerk in Achterveld, in de gemeente Barneveld. Dit laatste blijkt niet te kloppen, de kerk ligt net buiten de gemeente Barneveld in de gemeente Leusden. Ook in 1940 maakte het *Advocatenblad* die fout, die dus nu, 67 jaar later, tegelijk is gerectificeerd. Achterveld was overigens twee keer frontdorp, zowel in 1940 als in mei 1945.

agenda

* MARKTONDERZOEK IN DE RECHTZAAL

Op **donderdag 7 juni** organiseren de MOA (MarktOnderzoek-Associatie) en de FNLI (Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie) gezamenlijk een dagsymposium over Marktonderzoek in de rechtszaal. Dit symposium en het daar te presenteren boek beogen dat inzicht te bieden en de kloof te dichten. Rechters en advocaten krijgen een overzicht van de mogelijkheden, beperkingen en valkuilen van juridisch marktonderzoek en de belangrijkste aandachtspunten bij de beoordeling van de bevindingen uit een marktonderzoek. Voor de marktonderzoekers is dit symposium dé gelegenheid om inzicht te krijgen in het op de juiste wijze vertalen van juridische (merkenrechtelijke) vragen in onderzoeksvragen. Plaats van het symposium is De Flint in Amersfoort, van 10.00-17.00 uur. Voor meer informatie en aanmelding zie: www.moaweb.nl.

* DIGITALE RUIMTELIJKE PLANNEN EN BESLUITEN

Op **donderdag 7 juni** organiseert het Instituut voor Bouwrecht (IBR) een studiemiddag over het nieuwe wettelijke vereiste in de Wet ruimtelijke ordening. Ruimtelijke plannen, waaronder het bestemmingsplan, de beheersverordening en de structuurvisie moeten in digitale vorm worden gemaakt én beschikbaar worden gesteld. Dit nieuwe wettelijke vereiste vraagt om een doordenking van de juridische consequenties. Tijdens deze studiemiddag zullen deze consequenties worden besproken. De studiemiddag zal plaatsvinden in Hoog Brabant Vergadercentrum, Radboudkwartier 23, Utrecht van 14.00-17.00 uur. Voor meer informatie zie: www.vbra.nl.

* OVJ EN HET STRAFRECHT

Op **dinsdag 19 juni** organiseert het Juridisch Genootschap 's-Hertogenbosch een themabijeenkomst over 'De officier van justitie en het strafrecht'.

Mr. G. Ris, officier van justitie te Breda zal een actueel strafrechtelijk onderwerp behandelen vanuit het perspectief van de officier van justitie. De themabijeenkomst wordt gehouden in Hotel Mövenpick, Pettelaarpark 90, tel. 687 46 74 in 's-Hertogenbosch en beginnen om 20.00 uur. Zaal open en koffie vanaf 19.30 uur.

Voor informatie of aanmelding als lid of voor een bijeenkomst kunt u contact opnemen met mr. R.E. Koopman, secretaris, tel. 0411-67 55 33, e-mail: koopman@bogaertsgroenen.nl, of mw. mr. D. van der Veen, bestuurslid pr, tel. 073-690 13 84, e-mail: info@dvdv.demon.nl.

* GEVAARLIJK EN GESTOORD II

Wegens het uitverkochte congres op 29 maart 2007 organiseert Medilex op **donderdag 21 juni** nogmaals in geactualiseerde vorm een congres over het beleid dat Justitie verbindt aan de conclusies uit het parlementaire onderzoeksrapport TBS (commissie-Visser) en de

gevolgen hiervan voor de dagelijkse praktijk van mensen werkzaam in de TBS, GGZ en het gevangeniswezen. Het congres 'Gevaarlijk en gestoord II – actualiteiten rondom zorg en nazorg' vindt plaats in het congrescentrum Antropia, Driebergen. Meer informatie vindt u op www.medilex.nl.

* JAARVERGADERING NJV

Op **vrijdag 8 juni 2007** zal de NJV te Haarlem vergaderen over het onderwerp: 'Alternatieve Regelgeving'. De preadviseurs zijn prof. W.J. Witteveen, prof. mr. I. Giesen en prof. dr. J.L. de Wijkerslooth. Juristen die de vergadering willen bijwonen, maar nog geen lid zijn, kunnen zich voor het lidmaatschap opgeven. Dit kan door uw naam, titel en adres schriftelijk op te geven bij Jacinta Molkenboer/Danielle Lukassen, secretariaat NJV, Antwoordnummer 84332, 2508 WB Den Haag, tel. 070- 51 53 792, e-mail: info@njv.nl.

'Genoeg wind gemaakt'

BOA verliest kort geding Wid/Wet MOT

Advocaten-auditors kunnen de controle op de naleving van de Wid/Wet MOT voortzetten. De BOA eiste een stop zolang een bodemprocedure loopt over de verbindendheid van de Verordening op de praktijkuitoefening (onderdeel Wid en Wet MOT). De voorzieningenrechter van de Rechtbank Den Haag noemt de verordening niet *onmiskenaar* onverbindend en dus kan de Orde doorgaan met gedragingen die erop zijn gebaseerd.

.....
Jan Pieter Nepveu
journalist
.....

Voorzitter Frans van Velsen van de Belangenvereniging Ondernemende Advocaten (BOA) had er al voor 80 procent rekening mee gehouden. Hij noemt de uitkomst van het kort geding 'voor de hand liggend' maar 'niet geschoten is altijd mis'. Herbert Cot-

terell (Orde van Advocaten, Algemene Raad) weet dat de bodemprocedure nog loopt maar is 'blij dat we voorlopig het gelijk aan onze zijde hebben'.

Het geschil betreft de vraag of de verordening *onmiskenaar* onverbindend is op grond van de Advocatenwet. De BOA meent van wel, de Orde van niet. Bepalend is de uitleg van art. 29 lid 2 Aw: een verordening mag geen

bepalingen inhouden omtrent 'punten, waarin door of krachtens de wet is voorzien'.

In de aanloop naar het proces hebben drie hoogleraren geadviseerd. Prof. mr. D.J. Elzinga concludeert dat in het licht van art. 29 Aw het College van afgevaardigden terzake geen verordenende bevoegdheid meer heeft. De Orde heeft daar niet in berust en heeft Elzinga's advies voorgelegd aan prof. mr. W.

Konijnenbelt. Deze stelt dat het College de bevoegdheid wél toekomt. Tot dezelfde slotsom komt de eveneens door de Orde geraadpleegde prof. mr. J.A. Peters.

Gezien deze wetenschappelijke discussie kan iemand niet goed volhouden dat de verordening *onmiskenaar* onverbindend is. Dat was precies de reden waarom Van Velsen de kans van de BOA in kort geding laag inschatte: 'Als je maar genoeg wind maakt, en dat heeft de Orde gedaan, dan zal de president vrijwel altijd zeggen: niet onmiskenaar.'

Beide partijen putten voor de bodemprocedure hoop uit dit vonnis. De voorzieningenrechter zegt onder meer dat de uitleg van art. 29 Aw niet alleen afhangt van de letterlijke tekst, de bedoeling van de wetgever en wets-systematische argumenten. 'Betekenis komt ook toe aan

Vervolgde advocaten

Stichting Advocaten voor Advocaten

Russische advocate met royement bedreigd

Karina Moskalenko zet zich al decennialang in voor de verdediging van mensenrechten. Politiek gevoelige zaken schuwt zij daarbij niet. Onder haar cliënten bevinden zich (familieleden

Karina Moskalenko

van) slachtoffers van martelingen, 'verdwijningen' en andere mensenrechtenschendingen die verband houden met het conflict in Tsjetsjenië en de gijzeling en de daaropvolgende bevrijdingsactie van het Dubrovka theater in Moskou. Moskalenko richtte ook het *International Protection Center* (IPC) op, dat succesvol rechtsbijstand verleent aan slachtoffers van mensenrechtenschendingen voor het Europese Hof van de Rechten van de Mens (EHRM). Inmiddels werd Rusland in meer dan 20 zaken waarbij het IPC was betrokken, veroordeeld; ongeveer 100 andere zaken zijn nog aanhangig.

Eén daarvan betreft een klacht van het voormalig hoofd van oliemaatschappij Yukos, Mikhail Khodorkovsky, die in 2005 wegens fraude tot negen jaar gevangenisstraf werd veroor-

deeld. Zijn proces werd wereldwijd bekritiseerd als politiek gemotiveerd en strijdig met de *fair trial*-beginselen. Moskalenko, het IPC en Khodorkovsky's andere advocaten worden sindsdien vrijwel dagelijks geïntimideerd of tegengewerkt. Zo werd Moskalenko met vier van Khodorkovsky's andere advocaten in februari 2007 op het Domodedovo vliegveld in Moskou gearresteerd en van het IPC werd ten onrechte een belastingschuld van € 130.000 gevorderd.

Recentelijk treedt Moskalenko ook op voor oppositieleider Garry Kasparov die tijdens een demonstratie in Moskou op 14 april 2007 voor verhoor werd opgepakt. Kort daarna vernam Moskalenko dat het Russische Openbaar Ministerie om haar royement had verzocht. Zij zou in de Khodorkovsky zaak de gedragsregels hebben geschonden en de belangen van haar cliënt niet adequaat hebben behartigd. Mensen-

'Advocaten zijn saai'

Congres Marktwerking in de advocatuur

hedendaagse opvattingen over de verhouding tussen hogere en lagere regelgevers in het licht van de doelstellingen (motieven) van hun onderscheiden regelgeving. Tegen ruimere mogelijkheden van aanvulling in lagere regelgeving lijkt minder dan voorheen bezwaar te bestaan.'

Van Velsen is ondanks deze woorden optimistisch omdat de opvatting van de BOA volgens hem steun vindt in de wet. 'De voorzieningenrechter moest uitleggen waarom de verordening desondanks niet onmiskenbaar verbindend is.'

Cotterell op zijn beurt wijst op twee van de drie wetenschappelijke adviezen, en op het kort-geding vonnis dat al behoorlijk op de argumenten is ingegaan. 'Ik wil niet op de zaak vooruit lopen, maar ik denk dat de Orde goed zit,' aldus Cotterell.

rechtenorganisaties beschouwen deze poging als een laatste incident in een tweejarige reeks van intimidaties en obstructies, bedoeld om Moskalenko en het IPC het werk onmogelijk te maken en andere advocaten te ontmoedigen om politiek gevoelige zaken te behandelen.

De Stichting Advocaten voor Advocaten heeft de Russische autoriteiten inmiddels opgeroepen een einde te maken aan de intimidaties van Moskalenko en het IPC en te bewerkstelligen dat alle advocaten in Rusland hun beroep ongehinderd kunnen uitoefenen. Wij vragen u hetzelfde te doen.

• Als u wilt meedoen aan de schrijffactie voor Karina Moskalenko kunt u contact opnemen met Judith Lichtenberg via e-mail info@advocaten-vooradvocaten.nl voor een voorbeeldbrief. Voor algemene informatie over de Stichting Advocaten voor Advocaten kunt u hetzelfde doen of bezoek de website www.advocatenvooradvocaten.nl. Daar leest u ook hoe u donateur kunt worden. Rekeningnummers: ABN 489.938.655; Postbank 433.83.27 (Amsterdam).

'Wij zijn met de advocatuur behoorlijk op weg om de regelgeving van de Orde mededingingsproof te krijgen.' Dat zei directeur-generaal mr. Pieter Kalbfleisch van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) op het donderdag 24 mei door XS2J, Legal BenchMarket International en De Baak georganiseerde congres Marktwerking in de advocatuur. Andere sprekers waren uiterst kritisch over deze marktwerking.

Volgens Kalbfleisch gaat het bij de mededinging en de advocatuur om een strijd tussen waardepatronen: enerzijds het publieke belang van de rechtsbedeling, en anderzijds de marktwerking. 'Die waarden kunnen uiteraard botsen. In dat verband vind ik het overigens een omissie dat in het rapport van de Commissie Advocatuur en ook het standpunt van de regering niets gezegd wordt over de mededingingsrechtelijke toetsing van de regels van de Orde door de NMa. Dat moet een volle toetsing zijn.'

Kalbfleisch was duidelijk een van de meer gematigde sprekers van het eerste gedeelte van het goed bezochte congres. Achtereenvolgens de Consumentenbond, het Verbond van Verzekeraars en MKB Nederland toonden zich uitermate kritisch over de marktwerking in de advocatuur.

Juridisch medewerker Bregje Krijnen van de Consumentenbond stelde het onomwonden: advocaten zijn saai. 'Daarmee bedoel ik te zeggen dat ze niet innovatief zijn qua tariefstelling. Ze richten

zich niet op de behoeften van de klant.' Krijnen had een reeks tips, afgeleid van de wijze waarop aannemers, garages, de Treintaxi en supermarkten hun diensten aanbieden: spreek een vaste prijs af met de cliënt ongeacht eventuele complicaties in de zaak, attendeer ze op dingen die ze zelf kunnen doen, biedt een gratis *second opinion* of een gratis eerste gesprek of neem gelijksoortige zaken aan tegen een lagere prijs. Marc van Erven, voorzitter van de Afdelingscommissie Rechtsbijstand van het Verbond van Verzekeraars,

richtte zijn pijlen op het procesmonopolie. Die zorgt nog altijd voor een stevige belemmering van de marktwerking, aldus Van Erven. Loek Hermans van MKB Nederland durfde de voorstelling wel aan: 'Het procesmonopolie gaat eraan. Is het niet in deze ronde, dan in de volgende.' Ook hij klaagde over het gebrek aan marktwerking in de advocatuur: 'Er is te weinig inzicht in de kosten en de kwaliteit. Ondernemers hebben het ook moeilijk bij het bepalen van het juiste moment om een advocaat in te schakelen.' Volgens Hermans moet de advocatuur certificeren, succespercentages publiceren en veel transparanter worden qua prijzen. 'Pak die markt, want u hebt 'm nog niet echt.' Deken Els Unger kon met veel kritiek meegaan, zo bleek na de pauze. 'Voorspelbaarheid van de totale kosten van een zaak is in de beleving van de cliënt uitermate belangrijk. Ik vind het een opdracht voor de Orde om te stimuleren dat er grotere transparantie komt in tarieven en specialisatie.' Ook pleitte Unger voor toelating van andere juristen (bedrijfsjuristen, juristen van verzekeraars en vakbonden) tot het procesmonopolie, mits ze net als advocaten aan kwaliteitseisen voldoen. 'Ik kan er mee leven als daardoor slecht presterende advocaten uit de markt worden gedrukt. Niet iedere advocaat zal het met mij eens zijn, maar volgens mij is het in het belang van de rechtsbedeling.' (LW)

Naschrift *Handelsrente*

De uitspraak van de Rechtbank Zutphen (zoals besproken in het artikel 'Vorder en incasseer handelsrente', in *Advocatenblad* 2007-6, p. 208) blijkt voor sommige deurwaarders een reden om de hakken in het zand te zetten (zie 'Handelsrente', in *Advocatenblad* 2007-7, p. 265). Uit het vonnis zou duidelijk moeten blijken of een hogere rente verschuldigd is. Het standpunt van deze deurwaarders is echter in strijd met de wet, de wetsgeschiedenis en de uitspraak van de Rechtbank Zutphen. Als aan de vereisten van art. 6:119a BW is voldaan, is de wettelijke handelsrente van toepassing en niet de wettelijke rente. Alhoewel het aan te raden is de wettelijke *handelsrente* als zodanig te vorderen zodat eventuele discussie op dit punt in een vroeg stadium gevoerd

kan worden, is dit op grond van de eerder aangegeven redenen niet noodzakelijk.

Indien rechters en deurwaarders een andere interpretatie geven aan de term wettelijke rente, zal er een probleem ontstaan bij de tenuitvoerlegging van vonnissen waarbij de wettelijke handelsrente niet expliciet genoemd, maar wel van toepassing is. Op basis van de wetsgeschiedenis en de uitspraak van de Rechtbank Zutphen, ligt het in een dergelijk geval niet voor de hand een verbetering van het vonnis te verzoeken, aangezien het vonnis correct is. Het ligt meer op de weg van de deurwaarder om in een dergelijk geval de procedure zoals omschreven in art. 438 Rv. te volgen, hetgeen eventuele angst voor schadeclaims en tuchtklachten ook zal wegnemen.

(Tessa S. Cnossen, Amsterdam)

.....

.....

actueel antiek

.....

(*Advocatenblad* 1, 15 januari 1928)

Gaat de afschaffing van de publiciteitsverordening, afgelopen maart, leiden tot grotere, te grote, onderlinge concurrentie? Al in 1928 schreef de Algemene Raad een open brief omdat Arnhemse confrères 'in een of meer andere gemeenten van het arrondissement zittingen houden'.

Aan de leden der Orde van Advocaten te Arnhem

'De Raad is eenstemmig van oordeel, dat deze praktijk afkeuring verdient. Al kan het in bepaalde gevallen noodig

en toelaatbaar zijn, dat een advocaat zijn cliënten elders bezoekt of ontvangt, het geregeld houden van zittingen in andere gemeenten heeft geen ander doel dan van zijn diensten te komen aanbieden en jacht te maken op cliënteel.

Van oudsher en terecht is zulks afgekeurd en in strijd geacht met den aard en het karakter van den rechtsgeleerden raadsman en in zijn positie tegenover confrères moet die praktijk beschouwd worden als een vorm van min oirbare concurrentie, terwijl het rechtzoekend publiek, wèl beschouwd, er niet mee gebaat is, dat een advocaat het halverwege tegemoet komt. Immers de volkomen vrije keuze van den vertrouwensman komt zonder die praktijk beter tot haar recht en de middelen van verkeer zijn tegenwoordig zoo overvloedig, dat in ons kleine landje van afstanden niet meer kan worden gesproken.

De Raad vertrouwt, dat gij met deze zienswijze zult rekening houden, zulks in het belang van de eer en den stand der balie.'

87e jaargang –
1 juni 2007 – nr. 8
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie
mr. K.A. Boshouwers
mr. B.J. Th. Bouma
mr. Y. van Gemerden
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. P.T.C. van Kampen
mr. M.H.J. van Maanen
mr. M.R. Maathuis
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo
dr. mr. L.W.M. Wopereis

Redactionele bijdragen
t.a.v. L. Hesselink
Reed Business bv
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919
e-mail: linus.hesselink@reedbusiness.nl
Bezoekadres: Benoordenhoutseweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Uitgever
drs. Serge dos Santos Gomes

Eindredactie
Linus Hesselink

Bureau redactie
Charlotte Helmer

Vormgeving
Dimdim, Dmitry de Bruin

Correctie
Sandra Braakmann

Druk
Drukkerij Groen bv, Leiden

**Digitaal archief
Advocatenblad**
www.advocatenorde.nl,
voor houders van het (gratis)
Balienetcertificaat

Orde van de dag
Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp Inschrijven Orde van de dag.

Juridische Vacaturebank
www.jbb.nl

ISSN 0165-1331

Advertenties
Brouwer's Direct Marketing bv
Steektenweg 80 G, 2407 BH
Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460,
fax 0172-233017
e-mail: dbmbv@euronet.nl
Advertentiarieven op aanvraag.
Inzendtermijn:
afl. 9: 8 juni 2007
afl. 10: 29 juni 2007

Abonnementen
Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag, tel. 070-3353535, fax 070-3353531.

Niet-leden betalen
€ 160 per jaarabonnement (incl. BTW en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Opgave via www.reedbusiness.nl of bij onze Klantenservice. Abonnementen lopen automatisch door, tenzij uiterlijk 30 dagen voor de vervaldatum bij onze Klantenservice wordt opgezegd. Dit kan schriftelijk, telefonisch of per e-mail. Ook voor informatie over uw lopende abonnement kunt u contact opnemen met onze Klantenservice.

Klantenservice
Postbus 808, 7000 AV Doetinchem
Telefoon: 0314-358358 (op werkdagen tussen 8.30 en 17.00 uur)
Fax: 0314-349048
e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl

Reed Business bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnements)overeenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business bv en haar groepsmaatschappijen.

Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

NVSA bezorgd over proef advocaat bij verhoor

De Nederlandse Vereniging voor Strafrecht Advocaten (NVSA) is bezorgd over de wijze waarop minister Hirsch Ballin en minister Ter Horst van Binnenlandse Zaken het door de Tweede Kamer gewenste experiment met de advocaat bij het politieverhoor willen inrichten. Dat heeft de vereniging per brief laten weten aan de Vaste Commissie voor Justitie van de Tweede Kamer. De belangrijkste zorg van de NVSA betreft de beperking van de rechtsbijstand tot het eerste verhoor – latere verhoren kunnen pas worden bijgewoond als een verzoek daartoe wordt ingewilligd. ‘Bij een beperking tot het eerste verhoor is niet alleen de kans groot dat dit een inhoudsloos verhoor wordt, maar ook dat de bijstand niet kan worden verleend op een moment dat daaraan werkelijk behoefte is,’ aldus de NVSA. Andere punten van zorg zijn de door de ministers aan de advocaat toebedeelde rol tijdens het verhoor (lijdelijk) en de (te krappe) wachttijd van een half uur die de politie in acht moet nemen om de advocaat in staat te stellen naar het bureau te komen.

• De volledige brief is te lezen op www.advocatenorde.nl, rubriek nieuws

Correctie Jaarverslag 2006

In het *Jaarverslag 2006* staat onder het kopje ‘Bewaarplicht advocatendossiers’ in het hoofdstuk Beroeps- en gedragsregels (p. 28) dat de Raden van Toezicht de kosten moeten dragen van opslag van dossiers van advocaten die zelf niet hebben gezorgd voor die opslag na defungeren. Die opmerking is onjuist. Zoals eerder in het stukje ook wordt vermeld: de advocaat is zélf verantwoordelijk voor archivering en opslag van dossiers na defungeren.

Toetsen Beroepsopleiding 29 juni 2007

Voorjaarscyclus 2007 (+ inhalers)

10.30 - 12.30 uur Strafrecht
13.30 - 14.30 uur Jaarrekening
15.00 - 16.00 uur Gedragsrecht
16.30 - 17.30 uur Belastingrecht, voor inhalers

Stagiaires die in maart 2007 met de opleiding zijn begonnen, hoeven zich niet op te geven.

Inhalers/herkansers (stagiaires die vóór maart 2007 zijn begonnen) dienen zich zo spoedig mogelijk schriftelijk aan te melden bij de Nederlandse Orde van Advocaten, afdeling Opleiding, t.a.v. mevrouw C. van Rijn-Carati, faxnr. 070-335 35 34, e-mail: op1@advocatenorde.nl. U ontvangt een schriftelijke bevestiging van inschrijving.

Wilt u bij inschrijving duidelijk het volgende vermelden:

- naam, voorletter(s) en geslacht;
- het adres waar de bevestiging naartoegezonden moet worden;
- uw cursuscode.

Het examengeld voor het inhalen/herkansers van toetsen is door de Algemene Raad vastgesteld op € 65 per toets. Ná de toetsdag ontvangt u een acceptgiro waarmee u het examengeld kunt overmaken.

Toetslocatie

De toetsen worden afgenomen in De Vechtse Banen, Mississippi-dreef 151 te Utrecht (tel. 030-262 78 78).

• Voor informatie kunt u bellen met de Nederlandse Orde van Advocaten, afdeling Opleiding (telefoon: 070-335 35 55 tussen 09.00-12.00 uur). (Secretariaat Examencommissie)

Actualiteiten

Van de deken

Els Unger

Eenmanskantoren

Het gerucht gaat dat de Algemene Raad zou streven naar de afschaffing van eenmanskantoren. Het bereikte onlangs de kolommen van dit blad. Columnist Joost Beversluis schreef in het vorige nummer: ‘Uit de lokale raadpleging over de “Registratie Rechtsgebieden Advocatuur” bereikte mij, inter alia, deze impressie van iemand die er bij was: de Orde wil van de eenmanskantoren af. Waar, niet waar?’

Ook de deken van Amsterdam had tijdens een bijeenkomst met kleine kantoren in zijn arrondissement het verhaal te horen gekregen. Hij ontkrachtte het naar eigen zeggen met verve, maar vroeg wel of de Algemene Raad zijn beleid ten aanzien van eenmanskantoren eens zou kunnen toelichten. Aan dat verzoek wil ik graag voldoen, zodat ik een mogelijk misverstand kan rechtzetten.

De Algemene Raad streeft niet naar het uitbannen van eenpitters. Ten aanzien van samenwerking van eenmanskantoren ligt ons standpunt genuanceerder: we juichen het toe wanneer eenmanskantoren ‘clusteren’ in verband met een goede bedrijfsvoering. Van gedwongen samenwerking is echter geen sprake. Dat onderwerp staat niet op de agenda van de Algemene Raad.

Het beleid ten aanzien van kleine kantoren kan als volgt worden samengevat: de Algemene Raad is van mening dat advocaten van deze kantoren qua integriteit, vakbekwaamheid en bedrijfsvoering aan dezelfde eisen moeten voldoen als advocaten van grotere kantoren. Dus vallen eenpitters net als anderen in de steekproef van de audit Wid/Wet MOT en moeten ze voldoen aan bijvoorbeeld de Boekhoudverordening. Er worden geen uitzonderingen gemaakt voor eenmanskantoren.

Bij het maken van beleid vragen we ons wel steeds af of eventueel te stellen regels ook voor eenmanskantoren werkbaar zijn. We zijn ons ervan bewust dat kleine kantoren meestal meer last hebben van regels dan advocaten die in een (veel) groter verband opereren. Beleid en regelgeving proberen we dan ook zo in te richten dat alle advocaten er aan kunnen voldoen.

De Algemene Raad is van mening dat eenmanskantoren een belangrijke bijdrage leveren aan de toegang tot het recht en aan de rechtsbedeling. Een klein kantoor in de buurt is voor veel rechtzoekenden gemakkelijker te benaderen dan een marmeren gebouw in een zakencentrum aan de rand van de stad.

Voorwaarde is wel dat alleen praktiserende advocaten hun zaken op orde hebben. Het eenmanskantoor mag geen vluchtgevel zijn voor benedenmaats presterende advocaten. Dat klinkt misschien onvriendelijk, maar is inherent aan het door de Orde te dienen algemeen belang.

Reageren: vandedeken@advocatenorde.nl

.....
'Ja, die radiostilte van de grote kantoren – misschien hopen ze op een stille dood van de code'
.....

Hoe Coen op zijn code kwam

Foto's: Chris van Houts

'Het lag in de lijn der verwachting, na het commentaar van deken Els Unger op mijn voorstel. Ik heb de Orde de rol toebedeeld van "centrale gegevensadressant" en van toetsers van de code. Maar deze rol, misschien zelfs een zwaardere, certificerende rol, kan ook door een stichting worden gespeeld.' Coen Drion (1956, partner bij Kennedy Van der Laan) is niet van de kaart als hij hoort dat de Algemene Raad (AR) het College van Afgevaardigden eind juni zal laten weten om niet mee te doen aan de Code van Drion (zie verder de Actualiteiten voor in dit nummer). Het is wel even een andere lijn dan die werd gesuggereerd door het optreden van waarnemend algemeen deken Willem Bekkers, die vanaf juli aanstaande Els Unger opvolgt. En Drion vindt het wel teleurstellend dat de Orde een kans zou laten liggen om publiekelijk kenbaar te maken dat zij ook eigen verantwoordelijkheden wil nemen.

'Ik zat niet al jaren te broeden op

dit idee,' zegt Drion. 'Ik was met dit kantoor wel al langer bezig met maatschappelijk verantwoord ondernemen, maar in de discussies daarover ging het zelden over de beroepsuitoefening zelf, maar vaker over het soort papier dat je gebruikt. We gaven en geven tegen gereduceerde tarieven rechtsbijstand aan cliënten als de Gay Games, andere goede doelen en particulieren en kleinere bedrijven. Maar het zijn vaak ad-hoc beslissingen. Toen ik nog anderhalf uur had om een openingscommentaar te schrijven voor het *NJB*, had ik net gelezen over het topinkomen van Allen & Overy-partners én over wat de regering vond van de voorstellen van de Commissie Advocatuur. Ineens had ik het onderwerp voor mijn stukje.'

Ook de krant pikte het commentaar op, en niet veel later zochten AR-leden Willem Bekkers en Johan Kleyn Coen Drion op, 'om eens te praten over de vraag of het een *begaanbare route* was die ik op wilde.' Bekkers was vervolgens ook de initiator van het debat dat de

Toegankelijkheid advocatuur

Op 11 april jl. presenteerde Coen Drion een code die moet stimuleren dat advocatenkantoren hun eigen verantwoordelijkheid nemen voor 'het publieke belang van een effectieve toegang tot de rechtsbedeling'. De (gespecialiseerde) advocatuur moet toegankelijker worden voor kleine ondernemingen en niet-rijke particulieren. Drion vertelt hier hoe hij ertoe kwam en licht vervolgens de tekst van de code toe, die daarna is geplaatst. Rechtsfilosoof Marjolijn Drenth ordent ten slotte de argumenten van de discussie over de code. Zie de Actualiteiten voor in dit nummer voor het standpunt van de Algemene Raad, waarover het College van Afgevaardigden op 28 juni kan spreken, en voor verslagen van de symposia waarop de afgelopen maand werd gedebatteerd over publieke taken en commerciële drijfveren.

Orde begin april organiseerde in het Amsterdamse cultuurcentrum De Balie (zie *Advocatenblad* 2007-6 van 20 april jl.). 'En hij zat er achteraan dat ik die avond daadwerkelijk iets van een code zou presenteren.' Zo is het gekomen dat de ex-rechtswinkelier het debat aanjoeg – tegelijk met Roland Mans die in dit blad over het proDeofonds schreef – over de toegankelijkheid van de advocatuur voor kleine bedrijven en niet-rijke particulieren.

Is de advocatuur altijd zijn passie geweest? 'Nee. Een jaar voor mijn afstuderen in de sociologie – ik zat in de subfaculteitsraad met Pim Fortuyn die

toen al een machts politician was – vroeg ik me af of ik als socioloog wilde werken. Intussen speelde ik in die jaren, en ook daarna, veel toneel.’ Hij is een zoon van Jan Drion, de Leidse hoogleraar, en toen hij op jonge leeftijd zijn vader verloor, werd diens broer Huib Drion voor hem een *tweede vader*. ‘Ik had mezelf voorgenoemen zeker geen jurist te worden, maar uiteindelijk ging ik toch maar eens nadenken over dat zelfopgelegde taboe. Zo kwam ik net als andere “koersloze types”, ha ha, bij rechten uit. In Groningen, ver weg van Leiden.’

Hij zat lang in de rechtswinkel, bestuurde een bureau voor rechtshulp, werkte mee aan de oprichting van Kennedy Van der Laan en staat op de nominatie om naar verwachting over twee jaar lid te worden van de Hoge Raad.

Een sociaal-democratische herkomst, geen rechts-liberale loopbaan, niettemin nooit sociaal advocaat geweest.

Dat zou ook raar zijn, een Drion in de sociale advocatuur.

‘Dat geloof ik helemaal niet. Bovendien, ik kan toch ook dingen doen die raar zijn voor “een Drion”? Maar ik heb me altijd thuis gevoeld op dit kantoor, dat een commercieel kantoor is. In de sociale advocatuur heerst zo’n grote druk op omzetsnelheid qua zaken, dat je sommige daarvan minder aandacht kunt geven dan wanneer een cliënt zelf kan betalen. Als ik ’s avonds naar bed ga, wil ik niet alleen mijn best hebben gedaan, ik wil uit een zaak ook het beste hebben gehaald wat er juridisch in zat.’

Na de presentatie van de code in de Balie lieten de grote kantoren helemaal

niets horen. ‘Ja, die radiostilte van de grote kantoren – misschien hopen ze op een stille dood van de code. Toch denk ik dat veel advocaten zich wél iets aantrekken van de publieke verantwoordelijkheid van de advocatuur. Ook de Commissie Advocatuur en de regering wijdden woorden aan die “kernwaarde”. Niet iedereen vindt dat belangrijk, sommigen willen alleen interessante juridische zaken doen voor interessante cliënten tegen interessante tarieven. Maar ik vind dat het niet alleen een privaats beroep is, en dat die woorden over het publieke belang niet gratis mogen blijven. Je moet betrokken zijn bij de toegankelijkheid van je beroepsgroep.’

(LH)

Over de Code

Coen Drion

advocaat te Amsterdam

De kantoren die aan de Code (z.o.z) deelnemen hebben drie verplichtingen:

- rechtshulp verlenen tegen tarieven die de zaak redelijkerwijs kan dragen, door specialisten van het kantoor, aan collega-advocaten die het desbetreffende specialisme niet in huis hebben;
- een zekere capaciteit vrijmaken voor de verlening van rechtshulp tegen substantieel gereduceerde tarieven, aan particulieren en bedrijven die de normale tarieven niet kunnen betalen;
- een jaarlijkse bijdrage storten in een fonds voor projecten en activiteiten die een effectieve toegang tot de rechtsbedeling kunnen vergroten, dit fonds wordt door de Orde beheerd.

De kantoren kunnen zelf de vorm bepalen waarin ze aan deze

drie verplichtingen voldoen. Er zijn geen minimumeisen, om niet van tevoren hoge drempels op te werpen en omdat de deelnemers toch wel op serieuze wijze aan de verplichtingen zullen willen voldoen. Wel zal er voor een maximaal resultaat op alle drie terreinen activiteit moeten worden ontplooid. Het ene kantoor zal vooral eigen specialisten beschikbaar willen stellen, het andere zal zich richten op de opbouw van een groep jongere advocaten die, begeleid door er-

varen oudere, zelfstandig rechtsbijstand verleent. Een derde kantoor zal vooral een financiële bijdrage aan het fonds willen geven. Vanzelfsprekend, overigens, mogen de deelnemende kantoren een zaak weigeren, maar niet omdat de normale tarieven niet kunnen worden gerealiseerd.

De Orde toetst globaal of een kantoor zo weinig bijdraagt aan een effectieve toegang tot de rechtsbedeling, dat zijn deelname aan de Code dient te worden beëindigd, dit om *free riders*-gedrag te voorkomen. Voor deze toetsing zijn de kantoren verplicht de Orde in te lichten over de wijze waarop zij aan de eerste twee verplichtingen voldoen (aan de derde kan de Orde toetsen op basis van ontvangen bijdragen). De Orde motiveert de beëindigingsbeslissing maar geeft er geen bekendheid aan.

Op basis van deze Code heeft de Orde geen publiekrechtelijke taak maar een civielrechtelijke; beslissingen van de Orde zijn niet bedoeld als besluiten in de

zin van de Awb of als publiekrechtelijke rechtshandeling onder de Advocatenwet. In geval van een geschil onder deze Code geldt uitsluitend NAI-arbitrage. De Code beoogt geen rechten van derden in het leven te roepen in de zin van art. 6:253 BW.

Omdat de wijze van invulling van de verplichtingen aan de kantoren is overgelaten, kan noch door de Orde noch door enig deelnemend kantoor nakoming worden gevorderd. Evenzo is ieder recht op schadevergoeding, ontbinding of vernietiging uitgesloten. Opzegging is de enige sanctie.

Kantoren kunnen op allerlei wijzen toetreden tot deze Code en ook de toetreding opzeggen. De Code is van toepassing zodra kantoren er kennis van geven dat zij bij deze Code zijn aangesloten. Het staat de kantoren vrij hieraan publiciteit te geven. Wel dienen zij binnen een maand aan de Orde duidelijk te maken hoe zij aan de drie verplichtingen vorm wensen te geven.

Code Bevordering effectieve toegang tot de rechtsbedeling

Doel

Deze Code Bevordering effectieve toegang tot de rechtsbedeling ('Code') heeft tot doel om, op basis van de hierin opgenomen bepalingen, vorm te geven aan de verantwoordelijkheid die ieder bij deze Code aangesloten advocatenkantoor ('Kantoor') accepteert met betrekking tot het publieke belang van een effectieve toegang tot de rechtsbedeling in Nederland. Deze Code heeft de kracht van een civielrechtelijke overeenkomst.

Toetreding door een Kantoor

Een Kantoor kan toetreden tot deze Code:

- (1) door het verzenden van een toetredingsbericht aan de Nederlandse Orde van Advocaten ('Orde');
- (2) door het publiekelijk bekendmaken van de wens tot toetreding; of
- (3) door verwijzing naar deelname aan deze Code in correspondentie, op de website of in brochures van het Kantoor of anderszins.

Publieke melding van deelname

Zolang een Kantoor deelneemt aan deze Code mag het daarvan op alle gewenste wijzen melding maken en er naar eigen goeddunken zijn voordeel mee doen.

Verplichtingen Kantoren

Door toe te treden tot deze Code accepteert een Kantoor volledig alle in deze Code opgenomen bepalingen en verklaart een Kantoor zich jegens ieder ander Kantoor en de Orde ter zake gebonden te achten. Deze Code schept geen rechten voor derden.

Ieder Kantoor bevordert het publieke belang van een effectieve toegang tot de rechtsbedeling in Nederland. Ieder Kantoor maakt daartoe binnen een maand na toetreding tot deze Code bekend aan de Orde dat het bereid is:

- (1) om tegen tarieven die de desbetreffende zaak redelijkerwijs kan dragen, bij het Kantoor aanwezige specialistische ondersteuning op alle benodigde niveaus te bieden aan andere advocaten die zulks nodig hebben ten behoeve van hun cliënten

(doch dit niet binnen de eigen organisatie kunnen vinden);

- (2) om een door het Kantoor – tegen aanzienlijk gereduceerde tarieven – nader aan te geven capaciteit beschikbaar te stellen voor justitiabelen die geen recht hebben op gefinancierde rechtsbijstand, niet over een (ter zake dekking verlenende) rechtsbijstandverzekering beschikken en aantoonbaar niet de middelen hebben om de volle tarieven te betalen, waarbij het Kantoor garandeert dat de aldus te verlenen dienstverlening op adequate wijze vanuit het Kantoor zal worden begeleid; en
- (3) om jaarlijks een door het Kantoor aan te geven bedrag over te maken op een speciale rekening van de Orde ('Fonds') ten behoeve van projecten of activiteiten die een bijdrage kunnen leveren aan het publieke belang van een effectieve toegang tot de rechtsbedeling in Nederland.

Het Kantoor kan tevens aan de Orde bekend maken op welke andere wijze het Kantoor voorts nog wenst bij te dragen aan het genoemde publieke belang.

Ieder Kantoor rapporteert jaarlijks aan de Orde in hoeverre het daadwerkelijk onder (1) en (2) hierboven genoemde diensten heeft verricht. Kantoren kunnen de Orde suggesties doen met betrekking tot projecten of activiteiten die het verdienen om vanuit het Fonds ondersteund te worden. Kantoren zijn vrij om te besluiten een bepaalde zaak niet aan te nemen, ondanks de verplichtingen genoemd onder (1) en (2) hierboven, doch niet vanwege het feit dat de cliënt of de zaak de normale tarieven niet kan dragen.

Rol Orde en vertrouwelijkheid

De Orde treedt op als civielrechtelijke partij bij deze Code en oefent geen taak uit op grond van de Advocatenwet.

Voor zover passend binnen de doelstelling van deze Code, kan de Orde nadere vragen stellen en ieder Kantoor zal die vragen naar redelijkheid beantwoorden. De Orde verleent andere Kantoren of derden geen inzage in de wijze

waarop een Kantoor aan de verplichtingen onder deze Code heeft vormgegeven. De Orde publiceert jaarlijks in algemene termen over het aantal Kantoren dat is aangesloten bij deze Code en over de gegevens die aan haar zijn verstrekt. De Orde legt jaarlijks publiekelijk verantwoording af over de besteding van de gelden uit het Fonds.

Opzegging

Een Kantoor kan de eigen deelname aan deze Code opzeggen door een daartoe strekkend bericht te verzenden naar de Orde.

De Orde en uitsluitend de Orde kan deelname van een Kantoor aan deze Code opzeggen indien zij redelijkerwijs van oordeel is dat het desbetreffende Kantoor zich op basis van deze Code aantoonbaar onvoldoende heeft ingespannen voor het publieke belang van een effectieve toegang tot de rechtsbedeling in Nederland. De Orde motiveert deze beslissing, doch maakt deze niet publiek.

Na opzegging door zichzelf of door de Orde mag het desbetreffende Kantoor geen melding meer maken van deelname aan deze Code.

Geen nakoming, schadevergoeding, ontbinding of vernietiging

Van de verplichtingen uit deze Code kan geen nakoming worden gevorderd. Schending van enige verplichting uit deze Code kan nimmer grondslag zijn voor enige vordering tot schadevergoeding of tot ontbinding of vernietiging.

Recht en geschillenbeslechting

Deze Code wordt uitsluitend beheerst door Nederlands recht. Ieder geschil dat over deze Code mocht ontstaan zal uitsluitend worden beslecht door middel van arbitrage op grond van het op het moment van het verzoek tot arbitrage geldende Reglement van het Nederlands Arbitrage instituut. Arbitrage zal geschieden op basis van de regelen des rechts door drie arbiters. De plaats van arbitrage is Rotterdam.

‘In hoeverre is er bij rechtsbedeling überhaupt sprake van een markt?’ Het was een van de vragen die rechtsfilosoof Marjolijn Drenth stelde aan de discussianten over de Code van Drion.¹ En waar anderen dynamische types zien, ontwaart zij ‘pubers in de burelen die het hebben over marktwerking en marktconforme beloningsstructuren’.

Over poortwachters en prijzige pubers

.....
Marjolijn Drenth von Februar

Jurist, rechtsfilosoof en schrijfster
.....

Bladerend door de stapel artikelen uit *NJB* en *Advocatenblad* over advocaten en hun gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een betaalbare rechtsbedeling schoot me Lambiek te binnen. Hij deelt een koek in tweeën en neemt zelf het grootste stuk.

‘Dat is gemeen’, zegt de ander. ‘Nu neem je zelf het grootste stuk.’

‘Welk stuk had jij dan genomen?’ vraagt Lambiek.

‘Het kleinste natuurlijk’, zegt de ander.

‘Nou, wat zeur je dan’, zegt Lambiek,

‘dat heb je toch ook.’

Coen Drion maakte bezwaar tegen de commerciële advocaten die het grootste stuk pakken, en binnen de kortste keren ging de discussie over de sociale advocaten, die tevreden moeten zijn met het

.....

¹ Ze deed dit tijdens het symposium ‘De prijs van de advocaat voor de particulier’ dat de Orde op 11 april in het Amsterdamse centrum De Balie organiseerde, waar ook Coen Drion zijn Code presenteerde. Dit is de bewerkte tekst van die lezing.

kleinste stuk, aangezien ze immers een bescheiden, opofferend karakter hebben en een bewonderenswaardige inzet voor de publieke zaak. In de discussie roept Drion daarna nog wel dat het hem gaat om het inhalige gedrag van de commerciële advocaten, niet om het lot van de advocaten die de kruimels krijgen, maar hij krijgt weinig serieus antwoord. Van de Orde, bij monde van algemeen deken Els Unger, krijgt hij te horen dat de wereld nu eenmaal zo in elkaar zit: er zijn de topverdieners, met een internatio-

.....
Marktwerking is geen excuus om niet verder na te denken over de effecten die het heeft op democratische instituties als pers, onderwijs en rechtshulp
.....

nale status, die bedrijven bijstaan, en er zijn de scharrelaars, de sukkels, die zich inzetten voor het algemeen belang.

Als rechtsfilosoof ben ik natuurlijk zelf ook zo’n sukkel. Maar wel een sukkel met een meta-perspectief. Al kan ik de praktijk niet goed overzien, ik kan toch aanbevelen de argumenten iets

netter op een rij zetten dan tot nu toe is gebeurd.

Effecten van marktwerking

De deken heeft gelijk als ze zegt dat bezwaren tegen de verdeling van koek een kwestie zijn van inkomenspolitiek; maar ze fietst te lichtvaardig langs het onderwerp heen als ze denkt dat Drion de discussie ‘vervuilt’ met zijn opmerkingen over het onmaatschappelijke karakter van hoge vergoedingen. Want zo’n klacht over onmaatschappelijke tarieven is volgens mij geen kwestie van smaak of politieke overtuiging, maar een verwijzing naar het reëel bestaande maatschappelijke effect van grote inkomensverschillen.

Uit sociaal-economisch onderzoek is bekend dat mensen geen bezwaar hebben tegen lage verdiensten zolang ze maar denken dat de verdelingsprocedures rechtvaardig zijn. Zodra dat vertrouwen begint te verdwijnen, zodra dat ook binnen beroepsgroepen begint te verdwijnen, heeft ongelijke verdeling wel degelijk een onmaatschappelijk effect.

Maar belangrijker dan dit psychologische mechanisme is Drions verwij-

zing naar de gebrekkige en afnemende belangstelling voor de publieke zaak. Je ziet inderdaad, ook elders, in het onderwijs, de consultancy, de overheid, de journalistiek, dat inzet voor de publieke zaak zijn vanzelfsprekendheid verliest. Dat lijkt toch wel een probleem dat een cultuuromslag behoeft. Nu kun je in veel van die gevallen tegenwerpen dat je te maken hebt met marktwerking, dat bijvoorbeeld krantenfusies een zaak zijn van private beslissingen en van private gelden en dat er dus weinig valt in te brengen tegen hoge beloningen in zo'n sector, en dat is ook zo. Toch is marktwerking geen excuus om niet verder na te denken over de effecten die zoveel marktwerking heeft op democratische instituties als pers, onderwijs en rechtshulp. Je gaat voorbij aan een fundamenteel probleem van de democratie, als je volhoudt dat werkverdeling in de advocatuur louter een kwestie is van markt en inkomenspolitiek.

Gedwongen poortwachtersnering

In de discussie rond de advocatentarieven wordt driftig gesproken over een markt; of zelfs over twee gescheiden markten binnen de advocatuur. Het is ook een aantrekkelijke metafoor, de marktmetafoor, omdat je ermee kunt suggereren dat je werkt op moreel en ideologisch neutraal terrein. De tarieven die worden berekend zijn dan louter een kwestie van onderhandeling.

Maar tegelijk is ook een andere metafoor in zwang: de poortwachtersmetafoor. En het valt op dat die twee metaforen argeloos door elkaar worden gebruikt terwijl ze toch flink met elkaar botsen. De poortwachtersmetafoor wil volgens mij in veel gevallen hooguit zeggen dat er een poort is die de burger zelf ook wel open krijgt, alleen heeft de overheid er voor de goede orde een poortwachter bij gezet. Dus moet de burger betalen opdat de poortwachter de deur voor hem open kan doen. De Nederlandse Orde van Advocaten noemt deze situatie van gedwongen poortwachtersnering een markt. Het

kan handig zijn eens te bedenken in hoeverre die claim terecht is.

Gewoon te duur

Heeft niemand zich afgevraagd waarom Nederlanders blijkens onderzoek advocaten te duur vinden? En of ze daarvoor misschien heel simpele, concrete en aanwijsbare redenen hebben? Tot nu toe worden de tarieven gelegitimeerd door te verwijzen naar de internationale markt van het bedrijfsleven en ze worden aangevochten onder deftige verwijzingen naar rechtsstatelijkheid en morele verantwoordelijkheid – maar misschien zijn de rekeningen gewoon te hoog. Te hoog op een heel banale manier, niet omdat de uurtarieven te hoog

.....
De ervaring leert dat je altijd bezwaar moet maken tegen een advocatenrekening, dan gaat er minstens een derde vanaf
.....

zijn, maar omdat er te veel uren worden berekend.

Als geïnterviewden advocaten ‘duur’ vinden, hebben ze waarschijnlijk niet de advocaten van het internationale bedrijfsleven op het oog, maar de andere. Zo weet ik zelf ook wel wat van advocatenrekeningen, niet privé, maar vanuit de stichtingen en organisaties in mijn omgeving, die van tijd tot tijd een advocaat of notaris nodig hebben. Ik noem een voorbeeld: een stichting huurt een advocaat in en krijgt een stagiaire toebedeeld, die declareert volgens het uurtarief van haar baas. Ze komt een eerste keer ter vergadering en heeft een PowerPoint presentatie bij zich, waarop vijf steekwoorden staan, die ze binnen een paar tellen op een flip over had kunnen schrijven. De PowerPoint heeft ze helaas nog niet helemaal onder de knie.

‘Voorbereiding PowerPoint presentatie’, staat later op de rekening, ‘1 uur, à raison van € 350.’

Geen wonder dat mensen advocaten duur vinden. Geen wonder dat de paniek uitbreekt als je gedwongen bent een advocaat te nemen. De ervaring leert dat je altijd bezwaar moet maken tegen een advocatenrekening, dan gaat er minstens een derde vanaf. Zou het niet heel banaal zo kunnen zijn dat mensen dit bedoelen wanneer ze advocaten duur vinden?

Een code lijkt helemaal niet zo'n gek idee.

Pubers op de markt

Al met al lijkt in veel sectoren van de samenleving een tweedeling te bestaan tussen pubers, wier hersenen nog niet volgroeid zijn, die denken dat de wereld van hen is en die dus zorgeloos te hard rijden op de snelweg, en de volwassenen, die verstandig moeten zijn, op tijd moeten remmen, zich inhouden en zorgen dat er geen ongelukken van komen. Het zijn de volwassenen die in de publieke sector het algemeen belang dienen, ze werken vaak aan de onderkant van de samenleving, ongeschoolde werknemers in ziekenhuizen die de patiënten moeten wassen, terwijl de pubers in de burelen het hebben over marktwerking en marktconforme beloningsstructuren. Het zijn ook de volwassenen die traditioneel de maatschappelijk getinte beroepen bevolken, waar ze verantwoordelijk zijn voor de hele samenleving, voor waarheidsvinding, zorg, rechtsstatelijkheid. Zij krijgen minder betaald – want zij zijn betrokken.

De discussie over de Code die is voorgesteld door Coen Drion zou moeten inzoomen op de vraag in hoeverre er bij rechtsbedeling überhaupt sprake is van een markt; op de vraag of marktwerking schadelijk is voor de rechtsbedeling als democratische instellingen; op de vraag hoe de publieke sector moet worden bekostigd. Anders blijft het bij een gesprek tussen pubers die beweren op de markt te opereren en volwassenen die uit betrokkenheid opkomen voor het algemeen belang.

Het boekje met het harde kaftje

.....
Sabine van Gestel

Advocaat in Hilversum
.....

Er is in de advocatuur de nodige beroering ontstaan over *Maak het verschil*, de Ordepublicatie ‘over diversiteit’. Uit onderzoek is gebleken dat 58% van de beginnende advocaten vrouw is en dat van alle advocaten 39% vrouw is, maar dat uiteindelijk slechts 15% ‘de top’ haalt. Bij de tien grootste kantoren bedraagt dit laatste percentage zelfs 12%.

De Orde heeft in deze publicatie zeven compagnons van vijf gerenommeerde advocatenkantoren laten vertellen waarom volgens hen nog steeds zo weinig vrouwen doorstoten naar de top, in de hoop dat de interviews een opmaat vormen voor levendige debatten binnen de beroepsgroep.

Ik vind dat de geïnterviewden allemaal een vergelijkbaar geluid laten horen, zodat ik de kantoren niet apart zal behandelen. Zij hebben allemaal een onderzoek naar hun kantoorcultuur gedaan, waaruit blijkt dat vrouwen wel meer druk voelen en zich niet altijd gelijk behandeld voelen, maar het is deze kantoren niet erg duidelijk hoe dat nu komt. De kantoren erkennen het belang van diversiteit vanwege de aankomende vergrijzing en omdat de uitstroom van vrouwen geld zou kosten. Achter in het boekje (p. 60) wordt verwezen naar een publicatie van Deloitte uit 2004 waaruit blijkt dat een voortijdig vertrek het bedrijf een kwart van het jaarinkomen plus zes maanden improductiviteit zou kosten.

Ook weten de grote kantoren dat uit onderzoek is gebleken dat een onderneming met een gemengde top meer rendement oplevert, mits deze goed wordt begeleid. Verder zouden steeds meer internationale cliënten een gedegen diversiteitsbeleid eisen.

De geïnterviewden denken dat de problemen onder meer worden veroorzaakt omdat advocaten risicomijders zijn en bij de opvolging liever kiezen voor het model dat al staat. Verder zou het een probleem zijn dat het traject naar de maatschap in dezelfde levensfase speelt waarin vrouwen moeten kiezen voor kinderen, hoewel een aantal kantoren stelt dat dit geen probleem mag zijn. Ook zouden vrouwen minder competitief zijn en eerder geneigd zijn een compromis te sluiten. Ten slotte stellen twee van de vijf grote kantoren dat hun soort cliënten een 24-uurs beschikbaarheid verlangen, zodat parttime werken lastig is.

De kantoren komen met een paar oplossingen. Zo zou parttime werken misschien iets meer aanvaard moeten worden. Voor vrouwen en minderheden worden op het kantoor dinerbijeenkomsten georganiseerd of hen wordt een *female development program* aangeboden. Verder wordt vrouwen geadviseerd te zorgen dat de opvang thuis goed wordt geregeld.

.....
We huren gewoon Polen in
.....

Nu het de kantoren zelf niet echt duidelijk is waarom vrouwen massaal uitstromen, is het jammer dat de uitgestroomde vrouwen zelf niet zijn geïnterviewd. Verder vraag ik mij af of de uitstroom van vrouwen voor die grote kantoren echt zo’n wezenlijk (financieel) probleem is, er waren anders toch wel adequate maatregelen getroffen. Zo

.....

heb ik ooit in mijn grote-kantorentijd geopperd dat twee kamertjes in de toren aan de Amsterdamse Zuidas worden omgebouwd tot creche. Mij is toen gevraagd of ik wist wat daarvan de prijs was. Een van de kantoren denkt nu het slinken van de beroepsgroep deels te kunnen ondervangen niet zozeer door te focussen op vrouwen maar door advocaten uit Europa aan te trekken.

Verder is de top van de advocatuur wellicht al voor een deel verplaatst naar nichekantoren. Er zijn genoeg advocaten van mijn generatie – ook mannen – die baas over hun eigen tijd willen zijn en die cliënten hebben geleerd dat je soms een dag niet beschikbaar bent. Het is dus maar de vraag wat je onder top verstaat.

Ten slotte: ik begrijp wel iets van het ongenoegen over dit boekje, nu 84% van de kantoren niet meer dan vijf advocaten telt en de genoemde problematiek niet zozeer herkend. Hierdoor is het debat waar de Orde op had gehoopt, blijven steken in de vraag of de publicatie van dit boekje nodig was.

Maakt uw kantoor gebruik van interim-advocaten of juristen? En zoekt u daarbij meer dan kennis alleen? Neem dan contact op met mr Edmond Gevaerts van PlusTalent Legal. Wij hebben de interim-advocaat die bij uw kantoor past.

PlusTalent.
Legal bv

Postbus 174 / 3970 AD Driebergen
Dribergestraatweg 27 / 3941 ZS Doorn
T 0343 533 435 / F 0343 533 030
e.gevaerts@plustalent.nl / www.plustalent.nl

Interim-advocaten die uw praktijk kennen

Advocaten met meerwaarde

Hogeschool van Amsterdam
Creëer je eigen kansen

Open avond

21 juni 2007
18.00 - 21.00 uur
Alles over onze deeltijdstudies
HBO-Rechten en SJD

www.opendag.hva.nl

Achtung Deutschland!

Onze drie Duitse advocaten:

- wijzen u op de risico's en kansen naar Duits recht
- kunnen in geheel Duitsland voor u procederen
- beheersen de Nederlandse taal

Dijks Leijssen Advocaten & Rechtsanwälte

Boddenkampsingel 76 Postbus 76, 7500 AB Enschede NL
Telefoon: +31(0)53 433 54 66 Telefax: +31 (0)53 433 10 01
Website: www.dijksleijssen.nl E-mail: info@dijksleijssen.nl

Al meer dan 25 jaar met recht grensverleggend

“Ook als parttimer kan ik mij verder specialiseren”

Jurist Pascale van der Kuijl in haar persoonlijke video op juristbijdas.nl

DAS rechtsbijstand

AMSTERDAM ARNHEM 'S-HERTOGENBOSCH RIJSWIJK

Mijlpaalarrest

Mr. Van Rooy kijkt terug op Haviltex

Hoe liepen de zaken die ten grondslag lagen aan wat later mijlpalen in de jurisprudentie werden? We kijken terug met de advocaat van toen.

.....
'Dat onnozele Haviltex-arrest had nimmer gewezen mogen worden'
.....

foto: Leo van Osch

.....
Leo van Osch
redactielid
.....

'Onbegrijpelijk dat dat onnozele Haviltex-arrest zo op het schild is geheven. Ik heb het nog weer eens een paar keer doorgelezen – het speelde dertig jaar geleden – maar het ware mij dierbaarder geweest als je me had ondervraagd over het arrest Saint-Maclou-Prouvost/curatoren Van Schuppen of over Van der Breggen/TNO.'

Aan het woord is mr. A.A.A. van Rooy, gedurende zevenendertig jaar advocaat te Tilburg en inmiddels tien jaar in ruste. In 1976 liet hij namens Haviltex de inleidende dagvaarding uitgaan.

'Kijk, dat contract was gemaakt door amateurs, maar die hadden het heus zo slecht nog niet gedaan als je het mij vraagt. Er stond eenvoudig in dat contract dat Haviltex de door haar gekochte snijmachine vóór einde 1976 mocht teruggeven en dat de verkopers dan de koopprijs van f 20.000 moesten terugbetalen. Welnu, die machine werd tijdig aangeboden aan de verkopers, maar die gaven niet thuis. De rest is geschiedenis.

Rechtbank en hof vonden dit, evenals ikzelf, een glasheldere bepaling. "Nee", zeiden de verkopers, de bedoeling was niet dat je die machine zomaar kon te-

De kern van Haviltex

'De vraag hoe in een schriftelijk contract de verhouding van partijen is geregeld en of dit contract een leemte laat die moet worden aangevuld, kan niet worden beantwoord op grond van alleen maar een taalkundige uitleg van de bepalingen van dat con-

tract. Voor de beantwoording van die vraag komt het immers aan op de zin die partijen in de gegeven omstandigheden over en weer redelijkerwijs aan deze bepalingen mochten toekennen en op hetgeen zij te dien aanzien redelijkerwijs van elkaar mochten verwachten.

Daarbij kan mede van belang zijn tot welke maatschappelijke kringen partijen behoren en welke rechtskennis van zodanige partijen kan worden verwacht.'
(HR 13 maart 1981, NJ 1981/635)

ruggeven, er moesten wel goede redenen voor zijn. Dat viel niet in het contract te lezen en ook verder brachten ze niets bij van feiten of omstandigheden die hun lezing bevestigden. Het hof wees er bovendien nog op dat de mogelijkheid voor verkopers om de machine terug te nemen wél was gepreciseerd. Je zou dus zeggen dat de bepaling, hoe eenvoudig ook, een bewuste keuze van partijen was. Ik maakte me dan ook geen zorgen over de uitkomst van de cassatiezaak, al helemaal niet toen ik de conclusie van A-G Franx las. Die pak ik er even bij:

"(...) bij de beoordeling van het middel moet vooropstaan dat de vaststelling van de inhoud van een overeenkomst als berustend op uitlegging van de gedingstukken een procédé van feitelijke aard is en in cassatie in beginsel niet op juistheid kan worden getoetst".

Zo was het, zo is het en zo moet het blijven. We hadden toch als sinds 1838

de artikelen 1378 en 1379 BW? Pas als de tekst van een overeenkomst niet duidelijk was, moest je gaan interpreteren. Nee, het arrest is niet alleen een open deur – want wat de Hoge Raad zegt stond eenvoudig in de wet – de deur werd bovendien niet terecht ingetrapt. In twee instanties was immers feitelijk vastgesteld dat de overeenkomst duidelijk was. Wat heeft de cassatierechter daaraan dan nog te sleutelen?

Ik ben het dan ook nog steeds niet eens met dit arrest. Niet omdat de uitkomst mij onwelgevallig was, maar omdat het nimmer aldus gewezen had mogen worden.'

OPROEP

Kent u ook een advocaat, of bent u het zelf, die verrast opkeek van het mijlpaalarrest dat de Hoge Raad van zijn of haar (uw) zaak maakte? Meldt het de redactie, op: linus.hesselink@reedbusiness.nl.

Een hardnekkig misverstand

Termijn voor afleggen verklaring derde-beslagene

René de Groot

advocaat te Terneuzen

De derde-beslagene is verplicht een verklaring af te leggen van de vorderingen en zaken die door het beslag zijn getroffen.¹ Gaat het om een executoriaal beslag dan kan hij, bij het ontbreken van die verklaring, op vordering van de executant veroordeeld worden tot betaling van het bedrag waarvoor beslag is gelegd als ware hij daarvan zelf schuldenaar.² Deze regels zijn algemeen bekend. Ten aanzien van de termijn die de derde-beslagene voor het afleggen van die verklaring in acht moet nemen, heerst echter in de praktijk een hardnekkig misverstand. In de Kroniek burgerlijk procesrecht staat hierover bijvoorbeeld: ‘Wanneer derdenbeslag wordt gelegd, moet de derde-beslagene binnen vier weken verklaring doen.’³

Wellicht dat de schrijvers van de kroniek zich hebben laten inspireren door het modelformulier en de daarbij behorende toelichting afkomstig van de Minister van Justitie dat bij de beslaglegging aan de derde moet worden uitgereikt,⁴ waarin staat: ‘U bent op grond van artikel 476a Rv van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering verplicht naar waarheid een verklaring af te leggen, omtrent hetgeen u aan de schuldenaar verschuldigd bent of voor hem onder u

hebt. U hebt daarvoor vier weken de tijd, te rekenen vanaf de dag van het beslag onder 1 van het formulier vermeld. De dag waarop deze termijn verstrijkt, moet de verklaring in elk geval zijn gedaan.’

In de wet is toch echt met zoveel woorden *het tegenovergestelde* bepaald, te weten dat de derde niet gehouden is *binnen* vier weken te verklaren maar *na* vier weken: ‘Zodra vier weken zijn verstreken na het leggen van het beslag is de derde verplicht verklaring te doen van (...)’ Dat de wetgever bewust deze vier weken heeft opgenomen waarin de derde-beslagene in elk geval niet verplicht is zijn verklaring af te leggen, blijkt met zoveel woorden uit de Memorie van Toelichting: de gestelde termijn geeft de geëxecuteerde de mogelijkheid verzet te doen tegen de executie waarmee hij – bij succes – voorkomt dat de derde jegens zijn wederpartij (de executant) informatie over hem verstrekt.⁵ Bovendien strekt die termijn ertoe de derde in de gelegenheid te stellen zich te laten voorlichten door een deskundige, over wat hij moet verklaren om te voorkomen dat hij door een onjuiste verklaring zelf in de problemen geraakt.

Weliswaar staat het de derde-beslagene in beginsel vrij zijn verklaring te herroepen of te wijzigen, maar dat leidt allemaal wel tot een hoop (juridisch) gedoe.⁶ De derde kan beter even de tijd en de rust nemen om de verklaring op te stellen en, desnoods, die deskundige raadplegen. Bovendien kan de derde die te vroeg verklaart in moeilijkheden komen,

Moet de derde-beslagene binnen of na vier weken een verklaring afleggen? De wet is duidelijk, maar de praktijk is bepaald weerbarstig.

wanneer zijn (contractuele) verhouding met de geëxecuteerde geheimhouding meebrengt. Dat speelt bijvoorbeeld in de relatie bank (derde) en klant (geëxecuteerde). Als de geëxecuteerde met succes binnen vier weken tegen het beslag opkomt, terwijl de bank, zonder daartoe wettelijk verplicht te zijn, inmiddels al de financiële gegevens van haar klant (de geëxecuteerde) aan de executant heeft gegeven, dan zijn er omstandigheden denkbaar waaronder deze derde (i.c. de bank) jegens die klant aansprakelijk is.

Als de deurwaarder in zijn exploit aan de derde niets meldt, ontvangt die derde slechts het standaardformulier en de toelichting met de verkeerde termijn. Indien de deurwaarder, zoals het hoort, wel in het exploit melding maakt van het feit dat de derde *na* vier weken moet verklaren, krijgt die derde tegenstrijdige informatie, omdat hij tegelijkertijd de foutieve toelichting van de minister uitgereikt krijgt. Dat leidt ertoe dat de ene bank (bij banken worden de meeste derdebeslagen gelegd) stelsmatig pas na vier weken verklaart, terwijl de andere bank de deurwaarder wel onmiddellijk van informatie voorziet, met mogelijk tot gevolg een – terecht – boze klant.

Moraal van het verhaal: de derde-beslagene moet zich niets aantrekken van de toelichting van de minister. Hij kan beter gewoon de tijd nemen (ten minste vier weken) om zijn verklaring af te leggen. Dat is de beste weg om zijn doel te bereiken, te weten zonder al te veel kosten en kopzorgen buiten de rechtsstrijd blijven tussen executant en geëxecuteerde.

1 Art. 720 jo. 476a Rv jo. 477a Rv.

2 Art. 477b lid 1 Rv.

3 *Advocatenblad* 2006-6, p. 217.

4 Art. 475 lid 2 Rv; formulier vastgesteld bij KB van 22 augustus 1991, *Stb.* 436, gewijzigd bij Besluit van 14 september 2001, *Stb.* 415.

5 MvT Inv. Parl. Gesch. Wijziging Rv e.a.w., p. 169.

6 HR 24 november 2006, Co5-197 en HR 30 november 2001, *NJ* 2002, 419.

MUTSAERTS

Kwaliteit verzekerd

DOORBRAAK AOV ADVOCATUUR

Mutsaerts realiseert doorbraak in arbeidsongeschiktheidsverzekering voor advocatuur en notariaat

Sinds jaar en dag is er weinig concurrentie bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen. Middels een verzekering exclusief ontwikkeld voor advocatuur en notariaat, biedt Mutsaerts een oplossing met uitgebreide voorwaarden en met verreweg de scherpste premiestelling. Dit scheelt u, afhankelijk van de aanvangsleeftijd, 25 tot 70% over de gehele looptijd.

- beroepsarbeidsongeschiktheid gedurende de hele looptijd
- gerenommeerde verzekeraar
- zowel individueel mogelijk als op collectieve basis voor gehele maatschap
- hoge verzekerde bedragen mogelijk (maximaal € 350.000,- op jaarbasis)

Premievergelijking gehele looptijd

Verzekerd bedrag € 100.000 • Wachtijd 1 jaar

60 jaar 0% index	Traditionele partij	Mutsaerts
35 jaar tot einde	139.652	91.553
40 jaar tot einde	119.336	71.150
45 jaar tot einde	90.821	48.234
50 jaar tot einde	58.393	24.713
55 jaar tot einde	25.835	5.513

65 jaar 0% index	Traditionele partij	Mutsaerts
35 jaar tot einde	215.551	144.940
40 jaar tot einde	190.244	121.832
45 jaar tot einde	154.635	94.480
50 jaar tot einde	114.009	63.561
55 jaar tot einde	73.154	31.861

Wie is Mutsaerts?

Mutsaerts BV, gevestigd in Tilburg, is een onafhankelijk assurantie-kantoor en heeft een geschiedenis die teruggaat tot 1926. Met name advocaten(kantoren) behoren tot haar clientèle. Het aangaan van een langdurige relatie staat hierbij voorop, waarbij Mutsaerts een proactieve rol vervult.

Uitnodiging

Hebt u interesse in een voor u of uw kantoor op maat gemaakte offerte of vergelijking? Neemt u dan rechtstreeks contact op met ons kantoor en vraagt u naar drs. Freek Njio, fnjio@mutsaerts.nl

Mutsaerts BV
Ringbaan West 240 · Tilburg
Postbus 9102 · 5000 HC Tilburg
T 013 5942828
F 013 5942829
www.mutsaerts.nl

Geen consensus over communicatiemiddel

Kantoorsites beoordeeld

.....
Micha Kat
Journalist
.....

Een goede website is voor een advocatenkantoor van levensbelang. Jasper Stek van Stek Advocaten, dit jaar door de KSU gekozen tot het meest succesvolle nieuwe kantoor van ons land (zie kader): 'De site is buitengewoon belangrijk. Het is doorgaans het eerste waar geïnteresseerde derden naar kijken. De site is de eerste indruk die je als kantoor maakt.'

Een cliënt die een advocaat zoekt, zal tegenwoordig vrijwel altijd eerst de site bezoeken van het kantoor dat hij wil inhuren. Hetzelfde geldt voor die felbegeerde *high potential* die een carrière in de advocatuur ambieert. Wat komt hij als stagiaire van morgen vandaag te weten over de kantoren die hij wil onderzoeken?

Ook journalisten die informatie zoeken over belangrijke deals, lopende procedures, individuele advocaten of het kantoor in algemene zin, komen tegenwoordig vrijwel altijd terecht op de website. Als zij daar goed worden bediend, levert dat groot voordeel op voor het kantoor. Cliënten, studenten en de media: dat zijn de drie 'natuurlijke' gebruikersgroepen van de website.

Deze groepen moeten optimaal worden bediend. Hoe snel vindt een potentiële cliënt de informatie die hij zoekt? Een lijst met prominente miljoenendeals op de openingspagina zou hem kunnen aanspreken, maar daarentegen de talentvolle student juist weer

Websites zijn belangrijke communicatiemiddelen met de buitenwereld, en advocatenkantoren besteden er vaak tienduizenden euro's aan. Onderling vertonen ze enorme verschillen: blijkbaar is er weinig consensus over de basale vereisten. We kijken even wat langer naar de sites van tien grote en twee kleinere kantoren.

kunnen afschrikken: bij deze macho's wil ik niet werken! De juiste informatie op de juiste plaats, dat is essentieel. Voor journalisten is de kwaliteit van de mediafunctie weer belangrijk; goede websites hebben een aparte functie voor 'nieuws', en een contactpersoon voor de media die via de website te bereiken is.

Ten slotte is er natuurlijk ook nog het oog dat wat wil: een website moet ook mooi zijn om te zien en daarbij ook nog de sfeer of – in managementjargon – de *corporate identity* van het kantoor uitdragen.

Spiegel van kantoor

Wat kun je over een kantoor te weten komen via de website? Een hele hoop. Je ziet direct of je met een groot (global) of een kleiner (regio) kantoor te maken hebt. Vergelijk de site van Baker & McKenzie (www.bakernet.com) met die van Vogel & Ruitenberg (www.theoffice.nl); bij Baker komen direct twee prominente keuzemenu's in beeld: *find an office* en *find a service*. Dan weet de bezoeker

direct: dit is een megafirm. Bij Vogel & Ruitenberg kun je klikken op de lijst van het 'hechte advocatenteam' te Amsterdam dat toch nog uit 23 advocaten bestaat. Niet echt klein dus, maar aan de site zie je direct met wat voor type kantoor je te maken hebt.

Ook kun je veel te weten komen over de sfeer van het kantoor. Stibbe (www.stibbe.nl) zet prominent grote deals op de (Nederlandse) openingspagina. Dat geeft aan dat het kantoor graag wil uitdragen dat het meedoet met de *movers and shakers* van corporate advocatenland. De Brauw Blackstone Westbroek (www.debrauw.com) doet helemaal niets met deals op de site. Blijkbaar vindt men het daar minder belangrijk de buitenwereld op de hoogte te brengen van *ground-breaking IPO's* en *record hitting mergers*.

Bij NautaDutilh (www.nautadutilh.com) gebruikt men veel Engels om zichzelf aan te prijzen: (*challenge the obvious, curiosity is what drives us*) en staan er vele artistieke foto's op de site. Dan weet de bezoeker: ze hebben zichzelf best hoog

zitten bij Nauta. Bij Boekel De Nerée (www.bdn.nl) is dat misschien ook wel zo, maar dat is minder direct af te leiden van de website. Er staat wel een Engelse kreet (*Boekel De Nerée has an excellent reputation in the market*), maar daar is een bron bij vermeld: Legal 500, 2006.

Ook kunnen kantoren via de kantoorwebsite bepaalde statements uitdragen die een licht werpen op de *corporate identity* zoals Boekel De Nerée doet, namelijk door aandacht te vragen voor het sponsoren van de Koninklijke Nederlandse Roeibond. Baker & McKenzie en Allen & Overy doen dat met hun pro-Bonowerk.

Zelfs over de prijs van het kantoor geven websites informatie, zij het vaak

zonder er ook maar iets over te zeggen. Immers: (grote) kantoren die op de site helemaal niets zeggen over hun tarieven zijn duur, terwijl veel kleinere kantoren die op de site uitgebreid openheid geven over de wijze van declareren (www.dorhout.nl) goedkoper zijn.

Ten slotte is er natuurlijk het imago van '.com' versus '.nl'. Een kantoor dat kiest voor '.com' wil zich daarmee bewust op een bepaalde wijze internationaal profileren. Met omvang hoeft dat niets te maken te hebben: het kantoor van Jasper Stek (www.steklaw.com), een klein kantoor, heeft bijvoorbeeld voor '.com' gekozen terwijl het veel grotere Kennedy Van der Laan (www.kennedy-vanderlaan.nl) een .nl-domein heeft.

Doelgroepen en functies

Cliënten, zakelijke markt

Cliënten willen snel inzicht krijgen in de praktijk van kantoor. Welke rechtsgebieden worden aangeboden? Een *deallist* geeft inzicht in het niveau waarop advocatuur wordt bedreven; de cliënt kan zien of dat aansluit bij wat hij zoekt. De potentiële cliënt leest ook graag namen en ziet graag gezichten.

Studenten, arbeidsmarkt

Een goede site heeft een apart menu (of in elk geval een aparte functie) voor de arbeidsmarkt of zelfs een aparte website.

Media

Goede sites hebben een apart nieuwsmenu waarop de mediacontactpersoon staat die door journalisten benaderd kan worden en waarop alle persberichten per kalenderjaar zijn terug te lezen. De *deallist* kan ook hier een plaats vinden, maar dan wel chronologisch gerangschikt met alleen relatief recente deals. Belangrijke procedures waar het kantoor bij betrokken is, kunnen worden toegelicht, evenals zaken als partnerbenoemingen en bestuurswisselingen.

Infunctie

Deze is algemeen voor alle categorieën bezoekers van de site en bevat contactgegevens, kantoorlocaties, de lijst van advocaten en andere *fee earners*, een lijst van actuele events en eventueel ook rankings in bijvoorbeeld *Chambers*.

Artisticiteit

Er is een onderscheid tussen functionele artisticiteit (oogt de site prettig en mooi; vormen de verschillende menu's en functies samen een functionele eenheid?) en decoratieve artisticiteit (foto's, beelden en kunstvoorwerpen).

Tien websites van grote Nederlandse kantoren

NautaDutilh

(www.nautadutilh.com)

Cliënten-functie: Nee; deze functie is verstopt onder het vage 'strength'.
Arbeidsmarkt: Ja ('recruitment') met mogelijkheid tot online solliciteren.

Media: Nee.

Info: Alleen contact en 'people'. Geen onderscheid tussen partners en andere advocaten.

Artisticiteit: De site is gedecoreerd met kunstzinnige foto's. Op de openingpagina staat een grote foto van een wenteltrap. Wat wil men daarmee uitdrukken? Een trap gaat omhoog, maar ook naar beneden.

En verder: Opvallend is het gebruik van Engels op de site: *challenge the obvious, curiosity is what drives us*. Het menu 'highlights' is vaag en ziet niet op de verschillende gebruikersgroepen van de site. Het blijkt om een deallist te gaan die op onbegrijpelijke wijze is afgebroken ('Advising ABN Amro in the...') en om 'kantoor-nieuws' zoals partnerbenoemingen.

Stibbe

(www.stibbe.com)

Stibbe biedt op de openingpagina helemaal niets. Je moet een locatie kiezen om verder te gaan. Welke gedachte zou hierachter zitten? Alsof Londen even belangrijk is als Amsterdam. We kiezen maar voor Amsterdam en beschouwen dat dan maar als openingpagina.

Cliënten-functie: Ja ('services').

Arbeidsmarkt: Ja ('careers' leidt naar de

arbeidsmarktwebsite www.werkenbijstibbe.nl).

Media: Onder 'transactions' wordt een deallist gepresenteerd. Recente deals worden prominent gebracht op de Amsterdam-openingspagina.

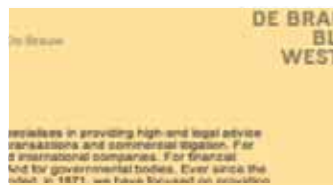
Info: Vrij uitgebreid met locations, people (partners en medewerkers helder gescheiden) en een functie 'about us'.

Artisticiteit: Beeld bestaande uit kompassen en globes beeldt de kreet op de (Amsterdam)-openingspagina 'Stibbe Global' uit.

Artisticiteit: Onder 'careers' kunnen jongeren 'de wereld van Stibbe' verkennen per geanimeerde flash-site.

Verder is de site nuchter. Er is wel sprake van een macho wijze van presentatie van deals: *record breaking IPO* (nooit van de desbetreffende deal gehoord) en *take lead role*.

De Brauw Blackstone Westbroek

(www.debrauw.com)

Cliënten-functie: Ja ('practise area's', de meest juiste terminologie).

Arbeidsmarkt: Ja, via 'studenten met ambitie' en 'carreer opportunities'. De arbeidsmarkt-functie van de site is superieur met zes rubrieken, testimonials en een weblog. Dat laatste is echter wat propagandistisch van aard: 'Het voelt goed dat ik mijn cliënten dikwijls echt uit de brand kan helpen.'

Media: Ja; centraal op de openingpagina staan nieuwsberichten. Dit is echter een allegaartje waarbij geen rekening is gehouden met de verschillende doelgroepen: rankings, wetgeving, partnerbenoemingen, events: het vormt een onduidelijke mix. Hetzelfde geldt voor de functie 'recent developments' waar ook een deallist wordt aangetroffen waarop echter geen enkele deal vermeld staat.

Info: Ja, met 'people' (partners en medewerkers duidelijk onderscheiden) en contact.

Artisticiteit: Er is geen poging tot kunstzinnigheid ondernomen.

En verder: De Brauw zet zwaar in op de arbeidsmarkt en dat past bij de status als het kantoor dat de beste studenten weet aan te trekken. De Brauw wil die status blijikbaar behouden en investeert daar stevig in. De site scoort goed op de diverse onderdelen, maar ziet er slecht uit. Bovenaan staat: *read our privacy statement and user terms*, alsof het gaat om de laatste roddel uit advocatenland.

Kennedy Van der Laan

(www.kennedyvanderlaan.nl)

Cliënten-functie: Ja, er worden hier zelfs drie categorieën aangesproken: ondernemers, bedrijfsjuristen en doorverwijzende advocaten. Daarnaast is er de functie 'diensten'.

Arbeidsmarkt: Ja; in twee menu's ('werken bij ons' en 'potentiële werknemers en studenten'). Daarnaast nog twee (zeer summier) portretjes van 'nieuw talent'.

Media: Nee; geen deallist, geen events. De functies 'nieuws' en 'nieuwsbrief' bevatten geen informatie voor de media.

Info: Ja, met 'contact', 'mensen' (geen onderscheid tussen partners, medewerkers en stagiairs) en 'over ons'. Kennedy wil het relaxte imago onderschrijven door bij de advocaten ook zaken als hobby's te vermelden. Zo is de nieuwe MP Joost Linnemann 'ook goed op de fiets'. Opvallend is dat per advocaat ook de oordelen worden gegeven uit Chambers en andere naslagwerken.

Artisticiteit: De vorige site was te zwaar met (abstracte) kunst beladen, waardoor hij eerder op de site van het Stede-

lijk Museum leek. Het kantoor heeft de site recent fundamenteel gerestyled en erg zakelijk gemaakt.

En verder: Kennedy heeft als blits IT-kantoor wat waar te maken op zijn website, maar dat komt er toch onvoldoende uit. Volgens de openingstekst kunnen cliënten van het kantoor rekenen op een 'onconventionele aanpak' van hun vragen. Dit is, als de site als leidraad mag dienen, een dubieuze claim.

CMS Derks Star Busmann

(www.cms-dsb.com)

Cliënten-functie: Ja, met 'rechtsgebieden' en 'branches'.

Arbeidsmarkt: Ja, met de functie 'vacatures' die doorverwijst naar de recruitment-site die erg uitgebreid is met mogelijkheden tot een 'carreer-chat' en online

solliciteren. Een aparte extra functie 'werken bij CMS-DSB' leidt ook naar de vacaturesite.

Media: Ja, met de functie 'nieuws en media' waarop 137 nieuwsberichten staan waaronder deals, events en publicaties. Een allegaartje, maar door de hoeveelheid toch interessant. Links op de site is nog een extra balk gemaakt met 'Actueel' waar met name kantoornieuws te vinden is.

Info: Ja, met 'juristen' met een duidelijk onderscheid tussen advocaten, notarissen en belastingadviseurs en partners, advocaten, notarissen en kandidaten.

Artisticiteit: De openingspagina biedt veel foto's, maar die zijn eerder functioneel te noemen dan artistiek. En verder: Begin april lanceerde CMS Derks een compleet vernieuwde site waar veel in is geïnvesteerd. Dat is terug te zien. Rechts is een servicekolom waar brochures kunnen worden aangevraagd en waar men zich kan opgeven voor seminars. Baanbrekend is de mogelijkheid tot RSS-feeds. Onder 'onze aanpak' wordt zelfs het een en ander gezegd over de tarieven, iets wat geen ander groot kantoor doet. Een mooie, uitstekende website.

Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn

(www.pelsrijcken.nl)

Cliënten-functie: Ja, in functie 'praktijk'.

Arbeidsmarkt: Ja: 'werk en stage'. Een vrij uitgebreide functie met een aparte ingang voor studentenstages. Ook ingangen voor startfuncties en loopbaan.

Media: Er is een functie 'actueel' maar dat is een allegaartje met veel artikelen van de eigen advocaten. Die vallen niet onder 'nieuws'.

Info: Ja, met 'juristen' die helder zijn gerubriceerd in advocaten en notarissen en in partners, medewerkers en stagiairs.

Artisticiteit: Het 'houtmotief' keert vaak terug en er is bescheiden gebruik gemaakt van fotografie.

En verder: Opvallend is de functie 'organisatie' waarin het beleid van het kantoor wordt toegelicht. De site is erg mooi vormgegeven, er is echt goed over nage-

Twee websites van kleinere kantoren

Trendsetter: Faasen & Partners en Second Life

Faasen & Partners (Amsterdam en Rotterdam, winnaar van de KSU-titel van de beste starter van 2006) biedt sollicitanten de mogelijkheid via de website te solliciteren (www.fplaw.nl). Rob Faasen: 'We zijn hiermee in januari begonnen. Na drie maanden kwam al de helft van alle sollicitaties bij ons via de website binnen, zo'n vier per week. Het online-sollicitatieformulier is met name handig omdat je zo alle gewenste gegevens van de kandidaat in één keer binnenkrijgt. In het verleden moesten we vaak gegevens navragen. Nu kan de afdeling HRM in één oogopslag zien voor welke functie en vestiging de sollicitant in aanmerking wil komen. Op dit moment zijn er nog geen advocaten actief bij ons die online zijn binnengekomen, maar lang zal dat niet meer duren.' Faasen legt uit dat de website onder de verantwoordelijkheid valt van 'het

management en de officemanager met een verantwoordelijkheid van HRM voor het wervingsgedeelte'. Faasen: 'We zijn nu bezig met de ontwikkeling van een aparte recruitment-site met echte interactiviteit met kandidaten. Sollicitanten kunnen dan via de website direct in contact treden met mensen die bij ons werkzaam zijn via zogeheten streaming video's.'

Helemaal trendsetzend zijn de activiteiten van Faasen op Second Life, de veelbesproken virtuele wereld. Faasen: 'We gebruiken dit in eerste instantie vooral als wervingsplatform. We hebben onze eerste vacature reeds geplaatst bij de virtuele

vestiging van Uitzendbureau Randstad. Maar we zijn ook aan het onderzoeken welke mogelijkheden Second Life voor ons biedt op het gebied van marketing.'

Stek en de webstek

Stek Advocaten heeft een opvallend mooie en onderscheidende website (www.steklaw.com). Wie heeft deze site gemaakt? Jasper Stek: 'Wij hebben onze gehele huisstijl inclusief de website uitbesteed aan mijn zwager Jacques Koeweiden, een bekend grafisch ontwerper. Die heeft een en ander tegen een vriendenprijs uitgevoerd.'

Zit er een leidende gedachte achter de site? Voor wie is de site vooral bedoeld? Stek: 'Wij zijn een modern kantoor en wilden daarom dat onze site een moderne uitstraling zou hebben en niet te veel op bestaande sites van andere advocatenkantoren zou lijken. Verder moet de site toegankelijk zijn en voldoende

informatie verstrekken. De site is bedoeld voor (potentiële) cliënten, sollicitanten en iedereen die iets over ons kantoor wil weten.'

Wie gaat er binnen kantoor over de site? Is Stek actief bezig met zaken als updates? Stek: 'Op dit moment zijn Kenneth Defares en Jan Erik Jansen verantwoordelijk voor de site. We zijn voortdurend bezig met het bijhouden van de vermeldingen onder "recente ontwikkelingen". Verder evalueren wij op dit moment de teksten op de site en zullen we binnenkort de nodige wijzigingen doorvoeren waaronder ook het toevoegen van informatie over onze medewerkers.'

dacht. Holle kreten zoals hoe toegewijd, oplossings- dan wel resultaatgericht en/of ondernemend de juristen zijn, worden op deze site niet aangetroffen.

Loyens & Loeff

(www.loyensloeff.com)

Cliënten-functie: Ja, zeer uitgebreid in *profession* (advocaat, fiscalist, notaris), *sector* (maar liefst 27!) en *law area*.

Arbeidsmarkt: Ja, 'werken bij Loyens & Loeff'. Weinig informatie, wel video's met 'L en L'ers aan het woord'.

Media: Ja, de enige site met een 'press-room' met een functie 'press releases'. Tevens aparte contactpersoon voor journalisten. Het is noodzakelijk alle persberichten te kunnen teruglezen op de website. Daarnaast is er nog een deallist met veel interessante informatie.

Info: Ja, maar erg verspreid. Kantoorlocaties (17 stuks), juristen (onderscheiden in 'partners' en 'seniors') en een kantoorprofiel met (erg aardige) statistieken, zoals aantal partners en medewerkers en zelfs omzetcijfers.

Artisticiteit: De site is on-artistiek, zelfs de foto's zijn bijzonder zakelijk.

En verder: Opvallend is de grote aandacht voor 'publications' die worden onderverdeeld in maar liefst negen categorieën. De site bevat heel veel goede informatie, maar ziet er slecht uit. Geen cretologie, wel harde feiten zoals het winnen van de Chambers Global Award 2006. Een aparte functie 'what others say about us' brengt alle rankings van het kantoor in kaart.

AKD Prinsen Van Wijmen

(www.akd.nl)

Cliënten-functie: Ja, onder 'expertise'.

Arbeidsmarkt: Drie ingangen: een 'stu-

denteningang' een algemene wervingsingang met als tekst 'colourful people, powerful lawfirm, AKD zoekt talent met kleur' en in het drop-downmenu bovenin een functie 'carrière' met een vacatureoverzicht. Via de functie 'contact' is er de mogelijkheid online te solliciteren via een uitgebreid sollicitatieformulier.

Media: Op de openingspagina een reeks 'actualiteiten' met vooral publicaties van advocaten van kantoor. Onder functie 'actueel' een deallist. Onder 'contact' een aparte media-contactfunctie met een eigen e-mailadres: pers@akd.nl.

Info: Onder 'over AKD' en via een zoekmenu 'zoek een advocaat of notaris' die gezocht kan worden per vestiging, vakgroep, discipline of op naam. Duidelijk onderscheid tussen partner en 'associate'. **Artisticiteit:** Geen enkele poging ondernomen.

En verder: AKD lanceerde begin mei een vernieuwde website die erg is 'verzake-lijk'. De foto's van de Volvo Ocean race zijn weggehaald evenals de onrustige bewegende woorden 'gepikt' en 'gemazeld'. De 'actualiteiten' op de openingspagina zijn niet interessant genoeg voor de dominantiepositie. De zoekfunctie voor juristen die erg ingewikkeld was is enorm verbeterd. In een aparte functie wordt het samenwerkingsverband met Deloitte toegelicht. Rechtsboven worden wisselende wisecracks gepresenteerd zoals bij het vacatureoverzicht: 'juridische taal kan als muziek in de oren klinken'.

Houthoff Buruma

(www.houthoff.com)

Cliënten-functie: Ja, onder 'praktijkgebieden'.

Arbeidsmarkt: Ja, met functies 'vacatures' en 'studentensite'. De studentensite is uitgebreid met ervaringen van studentstagiairs. Mogelijkheid tot online solliciteren.

Media: Ja, met 'nieuws' en 'deallist'. In deze laatste valt echter de vage en veelheid aan formuleringen op: 'actief bij', 'heeft geassisteerd bij', 'adviseerde', 'stond bij' en zelfs is er sprake van 'heeft inten-

sief geassisteerd bij'.

Info: Er zijn functies 'partners en medewerkers' (geen helder onderscheid) en 'contact'. Daarnaast is er nog een kantoorprofiel.

Artisticiteit: Geen enkele poging ondernomen.

En verder: Het meest opvallend zijn de dominante logo's van partijen uit 'Houthoff-deals', sponsorrelaties en publicaties als Chambers. Deze logo's (men heeft zich laten inspireren door de zogeheten 'tombstones' uit de M&A-praktijk) geven de site een 'reclameachtig' karakter. Ook de landkaart van het Verenigd Koninkrijk en Ierland komt wat geforceerd over, daar het kantoor slechts één vestiging kent buiten de Benelux. Wat doet Ierland op de site? Belangrijk is het menu 'publicaties' met een aparte functie voor het eigen magazine.

Boekel De Nerée

(www.bdn.nl)

Cliënten-functie: Ja, onder 'specialisaties'.

Arbeidsmarkt: Ja, 'stage en solliciteren' brengt je naar een aparte pagina met onder meer filmpjes over stages als onder andere advocaat en notaris.

Media: Er is een functie 'nieuwsfeiten' en een functie 'transacties'. Deze laatste is goed door uiterste beknoptheid.

Info: Ja, met 'kantoorprofiel' en 'juristen'. De partners zijn via een aparte functie gerubriceerd. Er is nog een (onduidelijke) functie 'senior counsel'.

Artisticiteit: Op de homepage een foto van het nieuwe kantoorpand; verder geen pogingen ondernomen.

En verder: Men heeft (niet onaardig) geprobeerd de site overzichtelijk te maken door drie menugroepen te maken met aliterende titels: kantoor en kennismaken, nieuws en naslag en interactie en informatie. Ook aandacht op de homepage voor het sponsorship van de Koninklijke Roeibond. Het rechterbalkje 'juridische actualiteiten' komt uit de lucht vallen.

Hét pensioenmoment.

onderdeel van ING

Een moment in je leven dat alles lukt. Alles valt op z'n plaats. Je bent nu alleen met het fantastische heden bezig en geen seconde met vroeger. Of met de toekomst.

Later? Dat komt later wel. Maar hoe begrijpelijk dat ook is, er zijn dingen die je nú zelf moet regelen om in de toekomst te kunnen blijven genieten van het leven. Zoals je pensioen. Samen met de pensioenadviseur kun je ervoor zorgen dat ook later alles lukt. Dat de zakelijke successen van nu ook in de toekomst verzekerd zijn. Pak nu het pensioenmoment en ga naar www.nn.nl

Nationale Nederlanden. Wat er ook gebeurt

Ontvangt u hem nu nóg niet?

**Ruim 7000
advocaten
willen de Orde
van de dag
niet missen!**

Voordelen te over

- Overzichtelijk samengebracht nieuws dat voor iedere advocaat relevant is
- Handige links naar achtergrondinformatie en officiële publicaties
- Eenvoudig uw mening ventileren

Niets te verliezen

- Gratis voor leden van de Orde
- Uitschrijven is net zo makkelijk als inschrijven
- Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt voor Orde van de dag

Inschrijven is eenvoudig!

- Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp: *Inschrijven Orde van de dag*

Schrijf u **vandaag**
in dan ontvangt u
iedere **donderdag**
Orde van de dag!

Orde van de dag: dé digitale nieuwsbrief voor eigentijdse advocaten

Een gezamenlijk product van Reed Business en de Nederlandse Orde van Advocaten

Wetenschapper vindt

.....
Rechtsantropoloog
Wibo van Rossum:
'Wees je er tenminste
van bewust dat ook
rechters mede
handelen op culturele
aannames'
.....

.....
'Directe vragen stellen werkt vaak niet; advocaten klagen dan over koppigheid van hun cliënt en gooien het over een formeel-juridische boeg'
.....

.....
Leon Heuts
journalist
.....

Een Marokkaanse jongen, Abdel, glijdt af van kwaad tot erger. Hij pleegt kleine diefstallen, veroorzaakt een ongeluk met een auto, drinkt te veel. Hij is in een inrichting geplaatst, en de rechter moet beslissen of hij terug mag naar zijn ouders. Deze besluit de jongen nog één kans te geven, tegen het advies in van Bureau Jeugdzorg.

Wat is het verhaal achter deze rechtszaak? Welke rol speelde de advocaat, Bureau Jeugdzorg, de rechter en, vooral, welke rol speelde de culturele achtergrond van de jongen? Het is een van de vijf rechtszaken die de Rotterdamse rechtsantropoloog Wibo van Rossum heeft onderzocht, in opdracht van de Raad voor de rechtspraak. Half juni verschijnt de weerslag van dat onderzoek in het rapport *Gelet op de cultuur*. De vijf zaken bevinden zich op het terrein van het familierecht en het arbeidsrecht. Van Rossum promoveerde eerder op een on-

derzoek naar ritueel gedrag van Turkse verdachten in de rechtszaal.

Veranderd klimaat

Culturele achtergronden behoren niet mee te tellen in de rechtszaal. Vrouwe Justitia is blind. Maar volgens Van Rossum is dat een illusie. 'Culturele achtergronden bepalen mede het beeld dat rechters en advocaten zich vormen van een rechtzoekende of cliënt.' In de zaak-Abdel (een gefingeerde naam) interviewde Van Rossum de betrokkenen bij de zaak, om zo 'het verhaal achter de

Vervolg op pagina 334

“ I just
love it
when
nothing

changes.”

You must do. Especially if you're happy to carry out the same work, day after day, after day. But why limit yourself to that? Why not try something new, and really explore your legal potential? Our Dutch office is a small, but beautifully-formed outfit with major organic growth plans. With an entrepreneurial culture, and a passion for innovation, we have plenty of scope for new ways of working, and the luxury of international back-up. This is the chance to broaden your experience with complex global deals, deepen your knowledge with intellectual challenge and widen your skills base with hands-on client relationships. Talented lawyers with around 3-6 years' experience in Corporate, Banking or Capital Markets please contact Linklaters@confius.nl For more information please call Lodewijk Lugard, of Confius BV, on 06 46467997.

Linklaters

www.experience-linklaters.nl

zaak naar boven te krijgen. Het verhaal dat je niet in het rapport van Jeugdzorg, of in de motivering van de beslissing, terugleest’.

‘De rechter vertelt in het interview dat zij mede tot haar beslissing kwam omdat de ouders zich zo betrokken toonden. Ze waren bijvoorbeeld bij iedere zitting aanwezig, terwijl het beeld bestaat dat Marokkaanse ouders zich niet verantwoordelijk achten voor wat zonen uithalen op straat. Wat de ouders deden, was in feite “on-Marokkaans”, en dat woog positief mee in het oordeel. Het Bureau Jeugdzorg vond dat de betrokkenheid van de ouders louter strategisch was, en dat de rechter erin was getrapt.

Het gaat er mij niet om wie hier nu gelijk heeft, en wie niet. Als rechtsantropoloog wil ik laten zien hoe cultuur in rechtszaken wordt gebruikt, soms ook op een strategische manier. Het rapport moet vooral rechters een spiegel voor houden, aanzetten tot reflectie op de rollen die alle partijen in zo’n zaak spelen. Maar ook voor advocaten is het belangrijk na te denken over de rol die

cultuur speelt in rechtszaken.

Advocaten moeten “cultureel sensitief” zijn, om meerdere redenen. De culturele achtergrond weegt al mee bij de eerste gesprekken tussen een cliënt en zijn advocaat. De “Nederlandse” manier is om zeer gerichte vragen te stellen aan een cliënt, terwijl juist die directheid vaak niet werkt. Advocaten klagen dan vervolgens over de koppigheid van hun cliënt en gooien het al snel over een formeel-juridische boeg. Maar het loont vaak om via een omweg toch relevante informatie naar voren te krijgen, bijvoorbeeld door mensen hun verhaal te laten vertellen ook al lijkt dat verhaal nergens naar toe te leiden. Of om te vragen hoe de familie tegen de zaak aankijkt.

Maar er is nog een reden. Hoewel rechters over het algemeen welwillend staan tegenover een verdachte met een andere culturele achtergrond, hoor ik bij collega-onderzoekers en bij advocaten toch de overtuiging dat het vaak, onbewust, negatief meeweegt. Het klimaat is veranderd; tot begin jaren negentig gold een andere culturele achtergrond

als een pre voor strafvermindering. Nu zie je het omgekeerde – zeker bij media-gevoelige kwesties als eer gerelateerd geweld. Rechters worden onbewust beïnvloed door berichten in de media en over politieke kwesties. Ik zeg niet meteen dat dit verkeerd is, maar wees je er tenminste van bewust dat ook rechters mede handelen op culturele aannames.

Ikzelf analyseerde in mijn proefschrift de zaak van een Turkse jongen die verdacht werd van verkrachting. De jongen keek tijdens de zitting de rechter niet aan, wat in feite een formele vorm van respect tonen is. Maar de officier van justitie sprong bijkans uit zijn vel van woede, en vond het juist een teken van totale desinteresse. Ik heb sterk de indruk dat het heeft meegeteld in de uiteindelijke straf. Voor advocaten is het belangrijk om de relatie tussen culturele achtergrond en gedrag in een rechtszaal te kennen. Al was het maar om hun cliënt te kunnen coachen voor de zitting.’

Cultuurswitchers

Volgens Van Rossum is het onvermijdelijk dat het recht in een multiculturele samenleving ‘contextgevoelig’ is. ‘Rechters moeten leren *cultuurswitchers* te zijn. Ze moeten minimaal begrijpen waarom iemand uit een andere cultuur – met andere normen dan de onze – tot een bepaalde handeling komt. In deze door media gedomineerde tijd rept men dan al snel over het gevaar dat “de shar’ia de rechtszaal binnendringt”, zoals in de zaak van de Duitse rechter die zich op de Koran beriep in de zaak van een Marokkaanse vrouw die door haar man werd mishandeld. Maar dat is een uitzonderlijk geval; rechters vliegen niet snel buiten de ruimte die de wet toelaat.

Juist contextgevoeligheid kan leiden tot een effectieve aanpak van problemen. Ik denk aan de Politie Haaglanden, die nu netwerken ontwikkelt binnen de Turkse gemeenschap om eergerelateerd geweld aan te pakken. Er wordt daar gesproken met mensen die binnen de gemeenschap gezag hebben, om op die manier eerwraak in de kiem te smoren. Als de mogelijkheid bestaat om met hulp van de eigen kring conflicten op te lossen, dan hoeft dat niet apert strijdig te zijn met het heersende recht.’

Het bureau van de orde

Onderwerp	Telefoonnummer	E-mailadres
Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Auditbureau (kwaliteitszorg)	070-335 35 71 / 82	audit@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
BalieNet-certificaten	070-335 35 71 / 26 / 92	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 71 / 86	helpdesk@advocatenorde.nl

Opleiding

Beroepsopleiding (09.00-12.00 uur)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (ontheffingen)	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl
Vrijstellingen BO en VSO	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl

Neuhuyskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
 Telefoonnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 35
 Faxnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 31

Opleidingen

PO

Ambtenarenrecht

Actualiteiten Ambtenarenrecht
 27-08-2007 10:45 - 16:00
 Plaats Amsterdam
 Doelgroep PO
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) mr. T.A. Velo
 Cursusprijs € 495 geen btw
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

Arbeidsrecht

Springcourse Schiermonnikoog
 07-06-2007 11:00 - 19:30
 08-06-2007 11:00 - 16:30
 Plaats Schiermonnikoog
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling Instituut voor Arbeidsrecht,
 tel. 0182-358252
 Docent(en) mr. D.J. Buijs, mr. J. Meijer, mr. S.F. Sagel, prof. mr. W.A. Zondag
 Cursusprijs € 1.250 exclusief btw
 Opleidingspunten
 10 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 10 Totaal

Drie grote doorbraken van de Hoge Raad - 10 jaar later
 13-06-2007 13:30 - 18:00
 Plaats Utrecht
 Doelgroep PO

Niveau **
 Instelling Kluwer Opleidingen,
 tel. 0570-673568
 Docent(en) prof. mr. F.B.J. Grapperhaus, mr. J.J.M. de Laat, prof. mr. C.J. Loonstra
 Cursusprijs € 595 exclusief btw
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

Praktijkmiddag Onderwijs en Arbeidsrecht

19-06-2007 13:30 - 17:00
 Plaats Zwolle
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling Instituut voor Arbeidsrecht,
 tel. 0182-358252
 Docent(en) mr. H.L.A. KO
 Cursusprijs € 325 exclusief btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 03 Totaal

Praktijkmiddag Onderwijs en Arbeidsrecht

26-06-2007 13:30 - 17:00
 Plaats Rotterdam
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling Instituut voor Arbeidsrecht,
 tel. 0182-358252
 Docent(en) mr. H.L.A. KO

Cursusprijs € 325 exclusief btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 03 Totaal

Wijziging Pensioenregeling & Nieuwe Pensioenwet

27-06-2007 13:30 - 17:00
 Plaats Den Bosch
 Doelgroep PO
 Niveau *
 Instelling Instituut voor Arbeidsrecht,
 tel. 0182-358252
 Docent(en) mr. drs. H.V.R. Lepoutre
 Cursusprijs € 325 exclusief btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 03 Totaal

Wijziging Pensioenregeling & Nieuwe Pensioenwet

29-06-2007 13:30 - 17:00
 Plaats Rotterdam
 Doelgroep PO
 Niveau *
 Instelling Instituut voor Arbeidsrecht,
 tel. 0182-358252
 Docent(en) mr. drs. H.V.R. Lepoutre
 Cursusprijs € 325 exclusief btw
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 03 Totaal

Actualiteiten Arbeidsrecht

27-08-2007 10:45 - 16:00
 Plaats Amsterdam
 Doelgroep PO
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) mr. P.H. Burger
 Cursusprijs € 495 geen btw
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

Bouwwrecht

GIW woningen: nieuw arbitra-gerecht - nieuwe contracten
 26-06-2007 10:00 - 16:15
 Plaats Bunnik
 Doelgroep PO

Het niveau van de opleidingen is als volgt weergegeven:

- * *Basisniveau* (doorgaans minder dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; weinig tot geen voorkennis aanwezig).
- ** *Verdiepingsniveau* (doorgaans meer dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; basiskennis aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).
- *** *Specialisatieniveau* (doorgaans meer dan 3 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; hoog kennisniveau aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

Niveau * Actualiteiten
 Instelling Vermande Studiedagen,
 tel. 070-3150760
 Docent(en) mr. P.L. Alers, mr. R. van Veen
 Cursusprijs € 695 exclusief btw
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

Huurrecht

Actualiteiten Huurrecht
 27-08-2007 10:45 - 16:00
 Plaats Amsterdam
 Doelgroep PO
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) prof. mr. A.W. Jongbloed
 Cursusprijs € 495 geen btw
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

Intellectuele eigendom

IP and Licensing in emerging markets and the EC
 05-06-2007 10:00 - 16:30
 Plaats Brussel - België
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling LES Benelux,
 tel. 0343-575397
 Docent(en) V. Edwards, J. Hassa, V. Lakshmi Kumaran, H. Lu, nog niet bekend
 Cursusprijs € 120 geen btw
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

Ondernemingsrecht

De coöperatie. Een eigentijdse rechtsvorm

08-06-2007 13:00 - 18:00
 Plaats Tilburg
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling Juridisch PAO- en Congresbureau UVT,
 tel. 013-4662139
 Docent(en) mr. M. Cremers, prof. mr. P. Dortmund, prof. dr. R.C.J. Galle, prof. mr. J.A.G. van der Geld, prof. mr. M.J.G.C. Raaijmakers, mr. G.J.H. van der Slangen, mr. S. van Weeghel, prof. mr. M. van der Woude
 Cursusprijs n.n.b.
 Opleidingspunten
 03 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 03 Totaal

Actualiteiten Ondernemingsrecht

28-08-2007 10:45 - 16:00
 Plaats Amsterdam
 Doelgroep PO
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) mr. R.J. Fens, mr. M.P.H. Sanders
 Cursusprijs € 495 geen btw
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 04 Totaal

Overige rechtsgebieden

Cursus Pensioen voor Advocaten
 19-06-2007 10:30 - 17:00
 Plaats Nieuwegein
 Doelgroep PO
 Niveau ** Actualiteiten
 Instelling Akkermans & Partners Cognitief,
 tel. 013-5427400
 Docent(en) mr. B.F.M. Evers, mr. H.M.J. van den Hurk, mr. F.H.M. Reuling
 Cursusprijs € 1.395 exclusief btw
 Opleidingspunten
 05 Juridisch

In deze rubriek het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO) en het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). De door de Orde erkende opleidingsinstellingen naast PO-cursussen kunnen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren.

Opleidingen

– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

*Cursus Pensioen voor
Advocaten – Capita Selecta*
26-06-2007 10:30 – 17:00
Plaats Nieuwegein
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Akkermans & Partners
Cognitief,
tel. 013-5427400
Docent(en) mr. B.F.M. Evers, mr.
H.M.J. van den Hurk, mr. F.H.M.
Reuling
Cursusprijs € 465 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

Sociaal zekerheidsrecht
WIA in praktijk: de verdieping
28-08-2007 10:45 – 16:00
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling OSR Juridische
Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) mr. A. Wit
Cursusprijs € 495 geen btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

Straf(proces)recht
*Gevaarlijk en gestoord II.
Actualiteiten rondom zorg
en nazorg*
21-06-2007 10:00 – 16:45
Plaats Driebergen
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Medilex,
tel. 030-6933887

Docent(en) J.F. de Beer, F. Berk,
dr. M. van Binsbergen, R.
Driessen, K. van Duijvenbooden,
H.J. Enzerink, F. Griët, mr. N.A.
Heidanus, D. van der Kolk, prof.
dr. H. van Marle, prof. mr. dr.
L.M. Moerings, M. Smits, mr. A.
Wolfsen
Cursusprijs € 345 exclusief btw
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

Rechtbanktraining
27-08-2007 13:30 – 17:00
28-08-2007 09:00 – 17:00
Plaats 's-Hertogenbosch
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling COCON Training &
Advies,
tel. 024-3880261
Docent(en) Deskundige trainers
Cursusprijs € 750 geen btw
Opleidingspunten
09 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
09 Totaal

Actualiteiten Strafrecht
28-08-2007 10:45 – 16:00
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling OSR Juridische
Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) prof. mr. T.A. de
Roos, mr. P. Ölcer
Cursusprijs € 495 geen btw
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

ADR/Mediation
*Themadag mediation met
meerdere partijen*
07-06-2007 09:30 – 17:00
Plaats Haarlem
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Centrum voor
Conflicthantering,
tel. 023-5323196
Docent(en) drs. N. Bremerkamp,
mr. M. Schreuder-Tromp
Cursusprijs € 435 geen btw
Opleidingspunten
– Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
06 Totaal

Module Business mediation
13-06-2007 09:30 – 17:00
27-06-2007 09:30 – 17:00
Plaats Haarlem
Doelgroep PO
Niveau ***
Instelling Centrum voor
Conflicthantering,
tel. 023-5323196
Docent(en) mr. M. Schreuder-
Tromp, mr. J. de Waart
Cursusprijs € 870 geen btw
Opleidingspunten
– Juridisch
12 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
12 Totaal

*Merlijn Mediation Tegenpartij
of Conflictpartner (Opleiding
tot NMI-mediator) 6-daagse
Autumn 1 2007*
20-06-2007 10:00 – 20:00
21-06-2007 09:00 – 20:00
22-06-2007 09:00 – 17:00
25-06-2007 10:00 – 20:00
26-06-2007 09:00 – 20:00
27-06-2007 09:00 – 17:00
Plaats Nuland
Doelgroep PO
Niveau **

Instelling Merlijn BV,
tel. 073-5323582
Docent(en) mr. drs. H.J.
Bonenkamp, mr. E. Krens, drs.
H.E. Niehoff, mr. M.L.F.J. Schyns,
mr. K.E.M. van der Stappen, drs.
J.W.M. van der Waerden
Cursusprijs € 3.590 geen btw
Opleidingspunten
01 Juridisch
45 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
46 Totaal

Themadag Familiedag (nieuw)
26-06-2007 09:30 – 17:00
Plaats Haarlem
Doelgroep PO
Niveau ***
Instelling Centrum voor
Conflicthantering,
tel. 023-5323196
Docent(en) drs. N. Bremerkamp,
mr. M. Schreuder-Tromp
Cursusprijs € 435 geen btw
Opleidingspunten
– Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
06 Totaal

Met de overheid om tafel
28-06-2007 09:30 – 17:00
Plaats Haarlem
Doelgroep PO
Niveau ***
Instelling Centrum voor
Conflicthantering,
tel. 023-5323196
Docent(en) mr. D. Allewijn, drs.
T. van Dijk, mr. C. de Jong, mr.
M. Schreuder-Tromp
Cursusprijs n.n.b.
Opleidingspunten
– Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
06 Totaal

Gesprekstechnieken
Workshop Zakelijk Netwerken
27-08-2007 10:45 – 16:00
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling OSR Juridische
Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) A.F.E. David
Cursusprijs € 495 geen btw
Opleidingspunten
– Juridisch
04 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

Intervisie
Workshop Intervisie
28-08-2007 10:45 – 16:00
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling OSR Juridische
Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) drs. L. Buddemeijer,
drs. P. de Vilder
Cursusprijs € 495 geen btw
Opleidingspunten
– Juridisch
04 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

(advertenties)

Alt Kam Boer advocaten

Civiele cassatie?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag,
tel.: 070 358 94 79, fax: 070 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

TOGA
atelier
Schout & Katsantonis

www.toga.net

- Rijksleverancier
- Toga's op maat van eerste kwaliteit stof
- Korte levertijd
- Bf cadeau bij bestelling toga

Industrieweg 51
Tel. 010 - 245 07 66

3044 AS Rotterdam
Fax 010 - 245 07 67

Beëdigd als advocaat en procureur

Abbing, mr. A.J., Softwareweg 9-a (3821 BN) Amersfoort, tel. 033-4553177, fax 033-4553180, e-mail advocaten@kouwenaar.nl

Albayrak, mr. E., Prins Hendrikstraat 8 (8901 BK) postbus 222 (8901 BA) Leeuwarden, tel. 058-2122444, fax 058-2133666, e-mail welkom@rotshuizeengeense.nl

Bosch, mr. E.W., Croeselaan 1 (3521 BJ) postbus 8444 (3503 RK) Utrecht, tel. 030-2915200

Bovy, mw. Mr. A.E.H., Prins Bernhardstraat 1 (6521 AA) postbus 1094 (6501 BB) Nijmegen, tel. 024-3828384, fax 024-3828388, e-mail info@htenr.nl

Brink, mr. M.D. van den, Westerdoksdijk 40 (1013 AE) postbus 10302 (1001 EH) Amsterdam, tel. 020-5210100, fax 020-5210101, e-mail mail@blenheim.nl

Broek, mr. A.H.M. van den, Schepenlaan 6 (6002 EE) postbus 224 (6000 AE) Weert, tel. 0495-433477, fax 0495-433231, e-mail a.vandenbroek@ak.bg.frv.nl

Broekman, mw. mr. M.A., Jachthavenweg 121 (1081 KM) postbus 75265 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-6789123, fax 020-6789589, e-mail info@van-doorne.com

Bijl, mw. mr. K. van der, Kattensingel 94 (2801 CG) postbus 555 (2800 AN) Gouda, tel. 0182-338777, fax 0182-521883, e-mail info@goudseadvocaten.nl

Cadenu, mw. mr. H.M., Koningin Julianaplein 10 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-5153000, fax 070-5153100, e-mail info@pelsrijcken.nl

Casparis, mw. mr. P. de, Steinhagenseweg 2-d (3446 GP) postbus 68 (3440 AB) Woerden, tel. 0348-707444, fax 0348-707411

Coumans, mw. mr. M.H.T.,

Lucasbolwerk 6 (3512 EG) postbus 815 (3500 AV) Utrecht, tel. 030-2303010, fax 030-2303011, e-mail info@degierstam.nl

Drost, mr. F.W., Spoorstraat 2 (3743 EG) postbus 162 (3740 AD) Baarn, tel. 035-5435355, fax 035-5431632

Eskes, mr. B., Wagenmakerbaan 41 (1315 BC) postbus 10017 (1301 AA) Almere, tel. 036-5481361, fax 036-5481370, e-mail almere@bolwerkadvocaten.nl

Franken, mw. mr. R., Strawinskylaan 1999 (1077 XV) postbus 7113 (1007 JC) Amsterdam, tel. 020-7171000, fax 020-7171111, e-mail info@nautadutilh.com

Gemert, mw. mr. C.R.E. van, Velperweg 1 (6824 BZ) postbus 3045 (6802 DA) Arnhem, tel. 026-3538300, fax 026-3510793, e-mail info@dirkzwager.nl

Goede, mr. P.C. de, De Boelelaan 7 (1083 HJ) postbus 7919 (1008 AC) Amsterdam, tel. 020-3305958, fax 020-3305957, e-mail info@wintertaling.nl

Goes van Naters-Beenackers, mw. mr. M.G.Th. A. van der, Hieronymusplantsoen 12 (3512 KV) Utrecht, tel. 030-2343819, fax 030-2343425

Groeningen, mw. mr. S.M. van, De Lairessestraat 131-135 (1075 HJ) postbus 75731 (1070 AS) Amsterdam, tel. 020-4700177, fax 020-6710974, e-mail info@vantill.nl

Gruitrooij, mw. mr. M.A.M., Bijleveldsingel 32 (6524 AD) postbus 1382 (6501 BJ) Nijmegen, tel. 024-3243709, fax 024-3602150

Haan, mr. A. de, K R Poststraat 801 (8441 ER) postbus 542 (8440 AM) Heerenveen, tel. 0513-623666, fax 0513-625546, e-mail kantoor@zmv-advocaten.nl

Hagers, mw. mr. C.J.H., W.M. Dudokweg 57 (1703 DC) postbus 322 (1700 AH) Heerhugowaard, tel. 072-5744409, fax 072-5713940, e-mail info@boddaertverweel.nl

Heintges, mr. M.T.A., Lucasbolwerk 6 (3512 EG) postbus 815 (3500 AV) Utrecht, tel. 030-2303010, fax 030-2303011, e-mail

info@degierstam.nl

Hilhorst, mw. mr. L.J., Bothalaan 1 (1217 JP) postbus 2383 (1200 CJ) Hilversum, tel. 035-6219941, fax 035-6216058, e-mail l.hilhorst@beks.nl

Hoef, mr. J.A. van de, Piet Heinkade 55 (1019 GM) postbus 2911 (1000 CX) Amsterdam, tel. 020-3016633, fax 020-3016622

Houten, mw. mr. I.A. van, Jachthavenweg 121 (1081 KM) postbus 75265 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-6789123, fax 020-6789589, e-mail info@van-doorne.com

Janssen, mw. mr. M.H.C.A., Dr Holtroplaan 17 (5652 XR) postbus 6151 (5600 HD) Eindhoven, tel. 040-2698333, fax 040-2698349, e-mail info@dvan.nl

Keukens, mr. Q., Winthorstlaan 2 (3526 KV) postbus 4085 (3502 HB) Utrecht, tel. 030-2850300, fax 030-2850301, e-mail info@dvan.nl

Knijnenburg, mw. mr. S.F., Jachthavenweg 121 (1081 KM) postbus 75265 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-6789123, fax 020-6789589, e-mail info@van-doorne.com

Kok, mw. mr. P., Herengracht 582-584 (1017 CJ) Amsterdam, tel. 020-6077979, fax 020-6831947, e-mail mail@vandersteenhoven.nl

Koopman, mr. R., Groot Hertoginnelaan 205 (2517 ES) Den Haag, tel. 070-4272903, fax 070-4272906, e-mail koopman@delb.nl

Kraan, mw. mr. L.M., Burgemeester Roelenweg 11 (8021 EV) postbus 600 (8000 AP) Zwolle, tel. 038-4259200, fax 038-4259252, e-mail l.m.kraan@nysingh.nl

Kroesbergen, mr. S., Stationsweg 94-a (6711 PW) Ede/GLD, tel. 0318-657620, fax 0318-657621, e-mail msg@advocaatstorm.nl

Logemann, mr. P.R., Burg Mentzstraat 44 (8881 AL) Terschelling West, tel. 0562-450474, fax 084-2279326, e-mail info@advocatenkantoor-logemann.nl

Meijer, mw. mr. A.I.L.J., Past, van Haarenstraat 40 (5464 VG) postbus 557 (5460 AN) Veghel, tel. 0413-352211, fax 0413-352777,

e-mailadvocaten@bernhaege.nl

Niesink, mw. mr. K.W.J.M., Prins Bernhardstraat 1 (6521 AA) postbus 1094 (6501 BB) Nijmegen, tel. 024-3828384, fax 024-3828388, e-mail info@htenr.nl

Overeijnder, mw. mr. Q., Mauritskade 37 (2514 HE) postbus 13353 (2501 EJ) Den Haag, tel. 070-3462549, fax 070-3640793

Palmen, mr. R.R.F.J., Coriovallumstraat 26 (6441 CC) Heerlen, tel. 045-5432963, fax 045-5432964, e-mail r.palmen@vangeelkerken.nl

Rethmeier, mw. mr. E.S., Zuid-Hollandlaan 7 (2596 AL) postbus 90851 (2509 LW) Den Haag, tel. 070-3285328, fax 070-3285325

Roeloffzen, mw. mr. M., Reguliersdwarstratt 90-92 (1017 BN) postbus 15744 (1001 NE) Amsterdam, tel. 020-5312000, fax 020-5312009, e-mail roeloffzen@vanrossem.nl

Ronde, mw. mr. L.K. de, Jansbinnensingel 24-25 (6811 AL) postbus 1258 (6801 BG) Arnhem, tel. 026-3551280, fax 026-4458838, e-mail info@vnn-advocaten.nl

Schutter, mr. J., Polanerbaan 15 (3447 GN) postbus 162 (3440 AD) Woerden, tel. 0348-405200, fax 0348-405205

Schijf, mw. mr. S.J., Haarlemmerweg 333 (1051 LH) postbus 58188 (1040 HD) Amsterdam, tel. 020-5506666, fax 020-5506777, e-mail lawyers@kvdl.nl

Steuten, mr. P.M.W., Oude Dieze 5 (5211 KT) postbus 11078 (5200 EB) Den Bosch, tel. 073-6131345, fax 073-6148216, e-mail s-hertogenbosch@capra.nl

Toff, mr. I.S., Hobbemastraat 14 (1071 ZB) postbus 75401 (1070 AK) Amsterdam, tel. 020-6700034, fax 020-6700035, e-mail mail@hellingmanbunders.com

Tops, mr. M.J., Koningslaan 60 (1075 AG) postbus 70091 (1007 KB) Amsterdam, tel. 020-6645111, fax 020-6620470, e-mail info@fortadvocaten.nl

Uijleman, mw. mr. F.E., Koningin Julianaplein 10 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-5153000, fax

070-5153100, e-mail info@pelsrijcken.nl

Veerman, mw. mr. N., Zilverlaan 2 (9743 RK) postbus 723 (9700 AS) Groningen, tel. 050-5757400, fax 050-5757444, e-mail advocaten@dehaaninfo.nl

Verbunt-Mols, mw. mr. A.M.G.C., Willem II Straat 14 (5038 BG) postbus 96 (5000 AB) Tilburg, tel. 013-5820850, fax 013-5820848

Verstraten, mr. A., Boerhaavelaan 10 (2713 HX) postbus 190 (2700 AD) Zoetermeer, tel. 079-3531100, fax 079-3531254, e-mail bev@fme.nl

Wollenstein, mr. J., Helderseweg 14 (1815 AB) postbus 3020 (1801 GA) Alkmaar, tel. 072-5143070, fax 072-5127363

Wullink, mr. M., Hengelosestraat 571 (7521 AG) postbus 126 (7500 AC) Enschede, tel. 053-4840000, fax 053-4840099, e-mail damste@damste.nl

Zandbergen, mw. mr. M.J., Strawinskylaan 1999 (1077 XV) postbus 7113 (1007 JC) Amsterdam, tel. 020-7171000, fax 020-7171111, e-mail info@nautadutilh.com

Zoeren, mw. mr. T.E. van, Pantheon 25 (7521 PE) postbus 109 (7500 AC) Enschede, tel. 053-4804200, fax 053-4804292, e-mail info@kienhuishoving.nl

Praktijk neergelegd

Banning, mw. mr. L.A. Amsterdam 29-03-2007

Bilderbeek, mw. mr. I.M. Amsterdam 01-04-2007

Bon, mr. B. van Utrecht 01-04-2007

Burema, mw. mr. J.A. Amsterdam 01-04-2007

Chan, mw. mr. J.L.L. Rotterdam 01-04-2007

Coumans, mw. mr. J.J.A. Rotterdam/BE 10-04-2007

Engering, mw. mr. N.G. Amsterdam 17-04-2007

Feuth, mr. T. Nieuwegein 01-04-2007

Gulick, mw. mr. L. van Rotterdam 01-02-2007

Harten, mw. mr. M. van Amsterdam 01-05-2007

Hermans, mr. I.L.G.M. Amsterdam 14-03-2007

Hildebrand, mr. H.J. De Bilt
10-05-2007

Kalse, mw. mr. M.D.H.
Maastricht 01-04-2007

Kolkman, mw. mr. J.G.
Leeuwarden 01-04-2007

Loible-van Rens, mw. mr.
S.C.P.M. Passau/DE 09-05-2007

Matthijsen, mw. mr. E.E.
Amsterdam 01-04-2007

Melenhorst, mw. mr. L.M.
Den Haag 01-04-2007

Meulenkamp, mw. mr. A.C.
Amsterdam 23-04-2007

Oranje, mr. D.A. Amsterdam
01-04-2007

Ouden, mw. mr. B. den Utrecht
26-04-2007

Ozinga, mw. mr. S.C.
Amsterdam 01-05-2007

Poelman, mr. M.G.A. Utrecht
01-04-2007

Postmus, mr. H.J. Amsterdam
24-04-2007

Prakash, mw. mr. U.
Amsterdam 11-05-2007

Piye, mr. B.Y. Den Haag 01-
05-2007

Rijken, mw. mr. M. Amsterdam
01-04-2007

Sibarani, mr. A.G. Amsterdam
05-04-2007

Simon, mr. M.M. Arnhem
07-05-2007

Sloothaak, mw. mr. G.A.
Gouda 01-03-2007

Souren, mw. mr. C.E.W.
Maastricht 01-05-2007

Strengers, mw. mr. C.M.
Amsterdam 01-05-2007

Timmer, mw. mr. S. Utrecht
04-04-2007

**Tutein Nolthenius-
Harmsma**, mw. mr.
L.J. Rotterdam 01-05-2007

Veen, mw. mr. S.J. van der
Houten 01-05-2007

Veldhuizen, mw. mr. H.
Rotterdam 03-04-2007

Verheijen-Dop, mw. mr.
P.A.R. Utrecht 01-04-2007

Vink, mw. mr. E. Tilburg 01-
05-2007

Visscher, mr. E.H. Den Haag
13-04-2007

Werff, mw. mr. H. van der
Groningen 23-04-2007

Wolf, mw. mr. M.W. de
Amsterdam 27-04-2007

Wollenberg, mw. mr. V.A.
Amsterdam 07-05-2007

Wouters, mw. mr. C.G.A.
Maastricht 01-05-2007

Overleden

Bruijntjes, mw. mr. J.C.
Amsterdam 08-05-2007

Kantoor- verplaatsing

Allegra, mw. mr. C.S.M.: Piet
Heinkade 55 (1019 GM) postbus
2911 (1000 CX) Amsterdam, tel.
020-3016633, fax 020-3016622

Alta, mw. mr. M. (Assen):
van Echtenstraat 108 (7902 ER)
Hoogeveen, tel. 0528-232303, fax
0528-234510

Arkel-van Gassel, mw.
mr. H.J.M. van (Arnhem):
Oranjesingel 23 (6511 NM) postbus
1315 (6501 BH) Nijmegen, tel. 024-
3651660, fax 024-3651661, e-mail
info@ab-advocaten.nl

Awater, mw. mr. P.S.T.
(Rotterdam): Dijkshofplantsoen
16-18 (1077 BL) postbus 76729
(1070 KA) Amsterdam, tel. 020-
5747474, fax 020-5747475, e-mail
p.awater@vandiepen.com

Bast, mw. mr. H.E.:
Jachthavenweg 121 (1081
KM) postbus 75265 (1070 AG)
Amsterdam, tel. 020-6789123,
fax 020-6789589, e-mail info@
van-doorne.com

Bel, mw. mr. C.L. de
(London/Groot-Britannië):
Burgerveeshuispad 301 (1076
HR) postbus 75084 (1070 AB)
Amsterdam, tel. 020-5771771,
fax 020-5771775, e-mail colette.
debel@debrauw.com

Bergin-Akse, mw. mr.
S.M.: Amstelveenseweg 500
(1081 KL) postbus 810 (1000 AV)
Amsterdam, tel. 020-5418859,
fax 020-5418723

Bhadai, mr. M.K.:
Middellandplein 2-a (3021 BR)
Rotterdam, tel. 010-4250280, fax
010-4250281

Boer, mw. mr. J.M. de:
Lomanstraat 1 (1075 PS)
Amsterdam, tel. 020-6754011,
fax 020-6759078, e-mail
annemarieke@amdeboer.nl

Boer, mw. mr. N. de (Den
Bosch): Spoorlaan 388 (5038 CD)
postbus 211 (5000 AE) Tilburg, tel.
013-5841484, fax 013-5841485,
e-mail deboer@jlinssen.nl

Boersma, mw. mr. S. (Den
Haag): Westersingel 43 (3014 GT)
Rotterdam, tel. 010-5033088, fax
010-4360017, e-mail susanne@
weski.nl

Boom, mw. mr. P.J.G. van
den (Arnhem): Oranjesingel 23
(6511 NM) postbus 1315 (6501 BH)
Nijmegen, tel. 024-3651660,
fax 024-3651661, e-mail info@
ab-advocaten.nl

Boumanjal, mr. drs. A.:
Croeselaan 244 (3521 CL) postbus
1286 (3500 BG) Utrecht, tel.
030-2943886, fax 030-2992696,
e-mail info@benvadvocaten.nl

Brakke, mr. J.: Giek 7-f (3891
KA) postbus 162 (3890 AD)
Zeewolde, tel. 036-5222416, fax
036-5222651, e-mail jbrakke@
maet.nl

Breekland, mr. A.: Droogbak
1-a (1013 GE) postbus 251 (1000
AG) Amsterdam, tel. 020-7119000,
fax 020-7119999

Briedé, mr. D.F. (Amsterdam):
Boddenkampsingel 76 (7514
AR) postbus 76 (7500 AB)
Enschede, tel. 053-4335466,
fax 053-4331001, e-mail info@
dijkseijssen.nl

Carels, mr. G.: Straatweg
177 (3054 AD) Rotterdam, tel.
010-4614900, fax 010-4180263,
e-mail info@carels-law.nl

Düpper, mw. Mr. M.L. (Zeist):
Moersbergselaan 17 (3941 BW)
postbus 297 (3940 AG) Doorn,
tel. 0343-510115, fax 0343-510157,
e-mail shotte@aartshotte.nl

Eckholdt, mr. J.P.: Dam 7
(1012 JS) postbus 633 (1000 AP)
Amsterdam, tel. 020-5245245,
fax 020-5245250, e-mail info@
wvvc.nl

Eijnden, mw. mr. M. van den:
Amstelplein 1 (1096 HA) postbus
94142 (1090 GC) Amsterdam, tel.
020-4629300, fax 020-4629333,
e-mail info.amsterdam@
nortonrose.com

Geerts, mw. mr. M.C.A.
(Oisterwijk): De Loop 38-b
(5688 EW) postbus 193 (5688 ZK)
Oirschot

Geraedts, mr. P.: Haagsestraat
115 (2587 TH) Den Haag, e-mail
geraedtsadvocaten@gmail.com

Güth, mr. J.E.B.: Groot
Hertoginnelaan 45 (2517 EC) Den
Haag, tel. 070-3024820, fax
070-3024821

Heemstra, mr. H.F.R.:
Leidsegracht 3 (1017 NA)
Amsterdam, tel. 020-6202288,
fax 020-6202158, e-mail info@
leidsegracht.org

Hendriksen, mw. mr. F. (Den
Haag): Maliesingel 20 (3581 BE)
postbus 354 (3500 AJ) Utrecht, tel.
030-2320800, fax 030-2341644,
e-mail info@wijnenstael.nl

Hermans, mw. mr. E.J.
(Eindhoven): Winthontlaan 2
(3526 KV) postbus 4085 (3502
HB) Utrecht, tel. 030-2850300,
fax 030-2850301, e-mail ella.
hermans@dvan.nl

Hidding, mw. mr. L.M.
(Emmen): Vaart NZ 37 (7833
HB) Nieuw-Amsterdam,
tel. 0591-551350, fax 0591-
552219, e-mail office@
advocatenkantoorhidding.nl

Jegerings, mw. mr. J.M.J.E.:
Dr Holtroplaan 42 (5652
XR) postbus 8727 (5605 LS)
Eindhoven, tel. 040-2501414,
fax 040-2501450, e-mail
advocaten@boskampwillems.nl

Kanhai, mr. S.:
Middellandplein 2-a (3021 BR)
Rotterdam, tel. 010-4250280, fax
010-4250281

Kerdel, mw. mr. K.J.: Abraham
Patrasstraat 5 (2595 RC) Den
Haag, tel. 070-3470111, fax
070-3825547, e-mail kkerdel@
nolet-advocaten.nl

Koerhuis, mw. mr. S.C.M.:
Burgemeester Roelenweg 11
(8021 EV) postbus 600 (8000
AP) Zwolle, tel. 038-4259200,
fax 038-4259252, e-mail
s.c.m.koerhuis@nysingh.nl

Koster, mr. J.H.W. (Rotterdam):
Droogbak 1-a (1013 GE) postbus
251 (1000 AG) Amsterdam, tel.
020-7119315, fax 020-7119999, e-
mail jaap.koster@cliffordchance.
com

Kouijzer, mw. mr. C.E.J.E.
(Goes): Gortstraat 36 (4331 LC)
postbus 44 (4330 AA) Middelburg,
tel. 0118-620000, fax 0118-651111,
e-mail claudine@mrkoller.nl

Kuit, mr. V.W.J.M.:
Zeeburgerdijk 116-118 (1094
AJ) postbus 1005 (1000 BA)
Amsterdam, 020-3623199, fax
020-6656611, e-mail kuit@
advocatenzeeburg.nl

Loilargosain, mr. drs. K.S.:
Boulevard 1 (3707 BK) postbus
64 (3500 AB) Utrecht, tel. 030-
8900215, fax 030-8900219, e-
mail info@bartelsadvocaten.nl

Nooijen, mw. mr. F.H.J.
(Arnhem): Vondellaan 12 (5611
NX) postbus 831 (5600 AV)

Eindhoven, tel. 040-2448970,
fax 040-2453080, e-mail info@
claassenadvocaten.nl

Perera, mw. mr. C.M.L.
(Rotterdam): 5 Times Square (NY
10036-6530) New York/Verenigde
Staten van Amerika, tel. 001-212-
773-2587, fax 001-212-773-8814,
e-mail camilla.perera@dp.ey.
com

Philippi, mw. mr. S.
(Maastricht): Schaesbergerstraat
16 (6467 EC) Kerkrade, tel. 045-
5639303, fax 045-5639304,
e-mail mail@pennino.nl

Plompen, mr. L.P. (Capelle a/d
IJssel): Wethouder van Eschstraat
1 (5342 AV) Oss

Quant, mr. A.J.: Emmastraat 40
(1075 HW) postbus 7912 (1008 AC)
Amsterdam, tel. 020-3052042, fax
020-3052079, e-mail j.quant@
lieshoutadvocaten.nl

Reijt, mw. mr. M.J. van der:
Dijkshofplantsoen 16-18 (1077
BL) postbus 76729 (1070 KA)
Amsterdam, tel. 020-5747474,
fax 020-5747475, e-mail
m.vanderreijt@vandiepen.com

Roos, mw. mr. I.J. de
(Amsterdam): Storkstraat 22
(3833 LB) postbus 315 (3830
AJ) Leusden, tel. 033-4321957,
fax 033-4321956, e-mail ir@
assumdelft.nl

Sanders, mr. S.:
Pythagoraslaan 2 (3584 BB)
postbus 85250 (3508 AG) Utrecht,
tel. 030-2121625, fax 030-2121164,
e-mail simon.sanders@cms-
dsb.com

Sie, mw. mr. A. (Nieuwegein):
Herculesplein 213 (3584 AA)
postbus 85299 (3508 AG) Utrecht,
tel. 030-2523520, fax 030-2512741,
e-mail as@atmadvocaten.nl

Smeekes, mr. A. (Roosendaal):
Spoorlaan 388 (5038 CD) postbus
211 (5000 AE) Tilburg, tel. 013-
5841484, fax 013-5841485,
e-mail smeekes@jlinssen.nl

Steenhuis, mw. mr. M.S.J.:
Emmaplein 2 (1075 AW) postbus
75272 (1070 AG) Amsterdam, tel.
020-5755005, fax 020-5755000,
e-mail myrthesteenhuis@re-
advocaten.nl

Steijn, mr. N.C. van
(Amsterdam): Rijnsburgerweg
141 (2334 BM) postbus 788 (2300
AT) Leiden, tel. 071-5155843, fax
071-5172720

Strengers, mw. mr. M.M. (Amersfoort): Vredeshofstraat 15 (3761 HA) postbus 318 (3760 AH) Soest, tel. 035-6015080, fax 035-6024345, e-mail m.m.strengers@vandergoien.nl

Timmermans, mw. mr. K.E.M. (Sittard): Emmasingel 38 (6001 BD) postbus 196 (6000 AD) Weert, tel. 0495-532583, fax 0495-540755, e-mail timmermans@hoeberechts.nl

Tuinenburg, mr. P.C.: Stadhouderskade 34-35 (1071 ZD) postbus 15714 (1001 NE) Amsterdam, tel. 020-6383606, fax 020-6234549, e-mail p.tuinenburg@abmaschreurs.nl

Tunzi, mr. G. (Petten): Robijnstraat 16 (1812 RB) postbus 1046 (1810 KA) Alkmaar, tel. 072-5280036, fax 072-5280080, e-mail tunzi@westertophoff.nl

Veen, mr. R. van: Justus van Effenstraat 52 (3511 HN) postbus 13139 (3507 LC) Utrecht, tel. 030-2340101, fax 030-2321313, e-mail vanveen@starmansvanruyven.nl

Velsen, mr. F.I.S.A.L. van: Coolhaven 50 (3024 AD) Rotterdam, tel. 010-2440078, fax 010-2440080, e-mail info@fisal.nl

Velzen, mr. R.J. van: Robijnstraat 16 (1812 RB) postbus 1046 (1810 KA) Alkmaar, tel. 072-5280036, fax 072-5280080, e-mail vanvelzen@westertophoff.nl

Verweij, mr. M.E.M.: Zijlweg 199 (2015 CK) Haarlem, tel. 023-5253381, fax 023-5250974, e-mail mvermeij@mulleradvocaten.nl

Vingerling, mr. A.C.: Croeselaan 244 (3521 CL) postbus 1286 (3500 BG) Utrecht, tel. 030-2943886, fax 030-2992696, e-mail info@benvadvocaten.nl

Vlaam, mr. drs. A.V.V. de: Frederiksplein 42 (1017 XN) postbus 545 (1000 AM) Amsterdam, tel. 020-5533600, fax 020-5533777, e-mail victor.devlaam@lovells.com

Vonken, mr. S.J.W.M.: Akerstraat 104 (6417 BN) Heerlen, tel. 045-5602200, fax 045-5742652, e-mail info@vondehoffsjben.nl

Whiterod, mw. mr. M.T.N.: Maliesingel 22 (3581 BG) postbus 14197 (3508 SG) Utrecht, tel. 030-2333553, fax 030-2331161, e-mail info@tb-advocaten.nl

Zandvoort, mr. L.M.P. van (Den Bosch): Zomerstraat 21 (5397 GH) Lith, tel. 0412-649109, fax 0412-649102, e-mail bennie@zandvoort-partners.nl

Zwiers, mr. R. (Amsterdam): Statenweg 200 (3033 JA) postbus 27561 (3003 MB) Rotterdam, tel. 010-4432100, fax 010-4668375, e-mail ronaldzwiers@rechsthulproterdam.nl

Nieuw kantoor

van Arkel & van den Boom Advocaten (mrs. H.J.M. van Arkel-van Gassel en P.J.G. van den Boom) Oranjesingel 23 (6511 NM) postbus 1315 (6501 BH) Nijmegen, tel. 024-3651660, fax 024-3651661, e-mail info@ab-advocaten.nl

Bhadai, mr M.K. (mrs. M.K. Bhadai en S. Kanhai) Middellandplein 2-a (3021 BR) Rotterdam, tel. 010-4250280, fax 010-4250281

Boumanjal & Vingerling Advocaten (mrs. A. Boumanjal

en A.C. Vingerling) Croeselaan 244 (3521 CL) postbus 1286 (3500 BG) Utrecht, tel. 030-2943886, fax 030-2992696, e-mail info@benvadvocaten.nl

Naams-wijziging

Carels Advocaten te Rotterdam thans: **Van den Ende Advocaten**

Ribbert Van der Kroft Advocaten te Amsterdam thans: **Ribbert Advocaten**

Advocatenkantoor Van den Biezenbos te Eindhoven: **Saris Van den Biezenbos Advocaten**

Bezoek-adres/postbus/tel./fax/e-mail

Advocaat Bots te Maastricht: Avenue Ceramique 221 (6221 KX) Maastricht, tel. 043-3523408, fax 043-3523555, e-mail info@botsadvocaten.nl

Braam Advocaten te Maren Kessel: Postbus 320 (5240 AH) Rosmalen

Advocatenkantoor Eijsberg te Rotterdam: Postbus 6245 (3002 AE) Rotterdam

Emesque Advocatuur B.V. te Amsterdam: Melkweg 2-a (1251 PS) Laren/NH, tel. 035-5338151,

fax 084-7150548, e-mail emesque@hetnet.nl

Van den Ende Advocaten te Rotterdam: e-mail info@vandenendeadvocaten.nl

Kuit Utrillas Vreeken advocaten & procureurs te Hoorn/NH: Lepelaar 2-e (1628 CZ) Hoorn/NH, e-mail kuv-advocaten@xs4all.nl

Linszen & Frissen Advocaten te Den Haag: Mauritskade 37 (2514 HE) postbus 13353 (2501 EJ) Den Haag

Parmentier Oass Advocaten te Haarlem: Van Eedenstraat 9 (2012 EL) postbus 147 (2000 AC) Haarlem, tel. 023-5313111, fax 023-5313435

Rietbergen & Partners te Rotterdam: Halfmond 86 (3071 PP) Rotterdam

Ruysink en Straatman te Maastricht: Wilhelminasingel 97 (6221 BH) Maastricht

Saris Van den Biezenbos Advocaten te Eindhoven: Postbus 750 (5600 AT) Eindhoven, e-mail info@sarisbiezenbos.nl

Advocatenkantoor Walker & Wittensleger te Amsterdam: Hunzestraat 70 (1079 WE) Amsterdam

Westphal Advocatuur B.V. te Nuenen: Heuvel 4 (5674 RR) Nuenen

Advocatenkantoor Wyck te Maastricht: Parallelweg 41 (6221 BD) Maastricht

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het Advocatenblad zijn gepubliceerd zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Lorbach, mr. I.E.M. Sutorius, mr. G.J. Kemper en mr. H.J. de Groot.

Maatregel voor kantoorleider van maatschap?

Hof van Discipline, 17 maart 2006, nr. 3999
(mrs. Van Erp Taalman Kip-Nieuwenkamp, Schokkenbroek, Baauw, Van Loo, en Van der Flier)

Raad van Discipline Den Bosch, 1 december 2003
(mrs. Raab, Luchtman, Kneepkens, Caudri en Houtakkers)

Een klacht tegen een maatschap – en dus niet tegen een of meer met name genoemde advocaten – is ontvanke-lijk indien de klacht te maken heeft met de organisatie van het advocatenkantoor als zodanig. Op grond van klachten tegen de maatschap volgens de raad van discipline een tuchtrechtelijke maatregel worden opgelegd aan de advocaat 'die zich nadrukkelijk als kantoorleider manifesteert'. Het hof komt op deze kwestie niet terug.

– Advocatenwet artikel 46 (1.4 Kwaliteit van de dienstverlening)

De feiten

(De feiten worden beknopt samengevat en opgesomd voor zover van belang voor de reden van de publicatie van deze uitspraak, die in de hiervoor gegeven samenvatting terug te vinden is; *bew.*).

Klager is vanaf 1964 ambtenaar bij een gemeentelijke dienst, het GVB. Hij meldt zich op 4 oktober 1999 ziek. Dit ontwikkelt zich tot een arbeidsconflict.

Per brief van 17 november 2000 heeft klager aan mr. Xa gevraagd hem daarin

rechtsbijstand te verlenen. Op 14 december 2000 vindt een bespreking plaats tussen een kantoorgenoot van mr. Xa, te weten mr. Xb en klager. Mr. Xb bevestigt in een brief van 15 december 2000 de afspraak dat rechtsbijstand zal worden verleend met ingang van 1 januari 2001. Mr. Xb bevestigt in die brief bovendien dat klager afstand heeft gedaan van het recht op gefinancierde rechtsbijstand; aan klager wordt een voorschotdeclaratie van f 6.500 gestuurd. Die wordt betaald.

Op 2 januari 2000 geeft klager zijn dossier af aan mr. Xb.

Op 17 januari 2000 stuurt mr. Xb een brief aan het GVB. Hierop volgt communicatie tussen klager, mr. Xb en de gemeente over een oplossing van het conflict en over een kostenvergoedingskwestie.

Op 26 februari 2001 probeert klager telefonisch contact op te nemen met mr. Xb. Aan klager is hierop meegedeeld dat mr. Xb het kantoor van maatschap Z heeft verlaten. Bij brief van 26 februari 2001 heeft klager aan maatschap Z bevestigd dat hij heeft vernomen dat mr. Xb het kantoor heeft verlaten. Per fax van 1 en 2 maart 2001 vraagt klager maatschap Z te reageren op deze brief van 26 februari 2001.

Op 5 maart 2001 heeft mr. Xc telefonisch aan klager laten weten dat het dossier door hem is overgenomen.

Op 6 maart 2001 vindt vervolgens een gesprek plaats tussen klager en mr. Xc ten kantore van maatschap Z. Klager en mr. Xc verschillen van mening of er al dan niet moest worden gereageerd op een brief van de gemeente van 29 januari 2001. Klager verzoekt mr. Xc vervolgens voorlopig niets te ondernemen opdat hij zelf in de gelegenheid is op die brief te reageren; hij doet dat ook bij brief van 9 maart 2001. Hierop volgt nog enige verdere communicatie tussen advocaat en cliënt.

Bij brief van 5 april 2001 heeft klager aan mr. Xc laten weten een andere advocaat te hebben verzocht hem in zijn zaak rechtsbijstand te verlenen. Klager verzoekt in die brief tevens om terugstorting van het door hem betaalde voorschot van f 6.500. Hierna heeft mr. Xc een eindafrekening verzonden die

gebaseerd is op een uurtarief van f 525. Klager heeft hier bezwaar tegen gemaakt aangezien volgens hem een uurtarief van f 500 was afgesproken.

Bij brief van 7 augustus 2001 heeft mr. Xc aangegeven dat hij ten onrechte was uitgegaan van een uurtarief van f 525. Hij had zich hierbij gebaseerd op foutieve informatie vanuit de andere vestiging van het kantoor. Mr. Xc biedt zijn excuses aan. In deze correspondentie gaat mr. Xc ook in op het bezwaar van klager tegen het aantal door maatschap Z gedeclareerde uren.

Klager heeft bij brief van 20 augustus 2001, gericht aan de seniorpartner van maatschap Z, zijn bezwaren geuit tegen de werkwijze van maatschap Z en specifiek tegen mr. Xb.

Bij brief van 18 oktober 2001 heeft klager maatschap Z nogmaals verzocht om te reageren. Bij brief van 19 oktober 2001 heeft mr. Xc toegezegd binnen veertien dagen te reageren. Vervolgens heeft klager bij brief van 3 november 2001 de Raad van Toezicht ingeschakeld waarna mr. Xc bij brief van 5 november 2001 heeft gereageerd.

De gemachtigde van klager heeft tijdens de mondelinge behandeling van de klachten medegedeeld dat klager het te veel betaalde voorschot anderhalf jaar nadat klager hierom had verzocht retour heeft ontvangen.

Inhoud van de klacht

Naast klachten tegen mr. Xb en mr. Xc (die hierna niet zullen worden weergegeven, net zomin als hun verweer; *bew.*) wordt ook een klacht geformuleerd tegen maatschap Z die twee onderdelen kent:

- 1 zonder overleg met klager is zijn dossier overgeheveld van de ene vestiging van het kantoor naar de andere vestiging van het kantoor (die zich aan de andere kant van Nederland bevindt; *bew.*);
- 2 maatschap Z heeft niet nauwgezet en zorgvuldig bedragen in rekening gebracht (onjuist uurtarief, onjuiste data, verrichtingen en gedeclareerde uren). Daarover heeft klager verschillende brieven moeten schrijven. Klager heeft pas na anderhalf jaar het

te veel betaalde voorschot retour ontvangen.

Het verweer van maatschap Z

Maatschap Z voert aan dat mr. Xb in februari 2001 vrij plotseling het kantoor heeft verlaten. De vestiging waar hij werkzaam was kon niet alle zaken overnemen en daarom is een aantal zaken overgeheveld naar de andere vestiging. Mr. Xc houdt zich bezig met bestuursrechtelijk getinte zaken en daarom heeft hij de zaak overgenomen.

Maatschap Z erkent een onjuist tarief in rekening te hebben gebracht. Mr. Xc had dienaangaande onjuiste informatie van de andere vestiging ontvangen. Bovendien heeft mr. Xc geen kosten in rekening gebracht voor het bestuderen van het dossier nu het dossier buiten medeweten van klager naar de andere vestiging is overgeheveld.

Namens maatschap Z is gesteld dat de klachten niet op het kantoor als zodanig, doch op de behandelende advocaten betrekking hebben en dat maatschap Z zich overigens aansluit bij de stellingname van mr. Xa en mr. Xb.

Beoordeling van de klachten tegen maatschap Z

De Raad oordeelt ter zake van de ontvankelijkheid van de klacht tegen maatschap Z dat de zittende leden van een advocatenmaatschap tuchtrechtelijk verantwoordelijk zijn voor de gedragingen van die maatschap. De beide onderdelen van de klacht tegen maatschap Z betreffen kwesties die te maken hebben met de organisatie van maatschap Z als advocatenkantoor, derhalve met gedragingen van de maatschap als zodanig. Omdat uit het briefpapier of anderszins niet duidelijk is wie de zittende leden van de advocatenmaatschap Z zijn acht de Raad het voldoende dat in de klacht de naam van de maatschap als verweester is genoemd. De Raad acht de klacht tegen maatschap Z ontvankelijk.

Met betrekking tot het eerste klachtonderdeel wordt overwogen dat klager zich eerst tot een partner van de ene kantoorvestiging heeft gewend, en vervolgens mr. Xb als advocaat kreeg toege-

wezen. Na een aantal vergeefse pogingen tot contact met mr. Xb werd klager door een secretaresse medegedeeld dat deze plotseling van het kantoor was vertrokken. Pas op 5 maart 2001 kreeg klager te horen dat mr. Xc, kantoorhoudende in de andere vestiging, de zaak had overgenomen. Maatschap Z heeft klager te lang in het ongewisse gelaten wie zijn zaak behandelde en geen maatregelen genomen om klager onmiddellijk op de hoogte te stellen van het feit dat mr. Xb het kantoor van maatschap Z had verlaten.

Het is de plicht van een advocatenmaatschap een cliënt van die maatschap er onmiddellijk van op de hoogte te stellen indien één van haar medewerkers het kantoor verlaat. Tevens dient voor een goede overdracht van de zaak te worden zorggedragen.

Door genoemde handelwijze en door zonder overleg met de cliënt een zaak over te dragen van een medewerker van de ene vestiging naar een medewerker van een andere vestiging heeft maatschap Z zich niet gedragen zoals een behoorlijke advocatenmaatschap betaamt. De Raad acht dit onderdeel van de klacht gegrond.

Met betrekking tot het tweede klachtonderdeel overweegt de Raad dat maatschap Z een op een verkeerd uurtarief gebaseerde declaratie aan klager heeft gezonden. Pas nadat door klager hierop is gewezen is de declaratie aangepast.

Klager heeft bovendien diverse malen schriftelijk om restitutie van het door hem te veel betaalde voorschot verzocht. Pas na anderhalf jaar is tot restitutie hiervan overgegaan. Deze gedragingen van maatschap Z acht de Raad tuchtrechtelijk verwijtbaar. Ook dit onderdeel van de klacht is gegrond.

Waar mr. Xd zich nadrukkelijk als kantoorleider manifesteert (brieven worden namens mr. Xd ondertekend) acht de Raad mr. Xd als kantoorleider voor beide manco's tuchtrechtelijk verantwoordelijk en acht de Raad het passend om aan hem de na te noemen maatregel op te leggen.

De Raad acht, gelet op het bovenstaande, de maatregel van enkele waar-

schuwing jegens mr. Xd passend en geboden.

Beslissing

(Een aantal klachten tegen mr. Xb wordt gegrond verklaard, en dit leidt tot een berisping; de klachten tegen mr. Xc worden deels gegrond verklaard zonder oplegging van een maatregel).

Ter zake van de klacht tegen maatschap Z wordt beslist dat de klachten in beide onderdelen ontvankelijk en gegrond zijn, en ter zake wordt aan mr. Xd als verantwoordelijk kantoorleider de maatregel van een waarschuwing opgelegd.

Hoger beroep

Van deze beslissing komt uitsluitend mr. Xd in beroep tegen de aan hem opgelegde tuchtrechtelijke maatregel.

Bij tussenbeslissing bepaalt het Hof dat de grief moet worden verworpen die zich richt tegen het oordeel van de Raad dat de klacht tegen maatschap Z ontvankelijk is. Het Hof verwijst naar vaste jurisprudentie, onder meer *Advocatenblad* 1992, p. 13 en 14.

Na beslissing op deze ontvankelijkheidsbrief is de zaak terugverwezen voor nader onderzoek. De aanleiding daarvoor is ten eerste dat onvoldoende duidelijk is hoe de bestaande kantoororganisatie was. (Eén of meer maatschappen? Betrokkenheid van (praktijk)venootschappen? Wie waren lid van de maatschap(pen)? Wie van hen waren tuchtrechtelijk voor de kantoororganisatie verantwoordelijk?) De tweede aanleiding is dat dient te komen vast te staan hoe de overheveling heeft plaatsgevonden en hoe het heeft kunnen gebeuren dat klager pas van het vertrek van mr. Xa vernam toen hij zelf belde. De derde aanleiding is dat nog moet worden vastgesteld welk misverstand de berekening van een onjuist restitutie-saldo heeft veroorzaakt en in hoeverre dat toe te rekenen valt aan één of meer personen die worden geïdentificeerd als verantwoordelijke voor de organisatie van het kantoor. De laatste aanleiding is dat nader moet worden vastgesteld of de tuchtrechtelijk veroordeelde mr. Xd inderdaad met de organisatie van het

kantoor is belast.

Via de Raad van Discipline waarnaar de zaak is terugverwezen vindt aanvullend onderzoek door de deken plaats. Nadat diens aanvullende rapportage naar het Hof is gezonden is de behandeling door het Hof voortgezet.

De tweede grief heeft de strekking de klacht in volle omvang aan het Hof ter beoordeling voor te leggen.

Onderdeel 1 van de klacht bevat het verwijt dat het dossier van klager zonder overleg is overgeheveld naar de andere (ver weg gelegen) locatie van het kantoor en onderdeel 2 bevat het verwijt dat er financieel niet nauwgezet, zorgvuldig en voortvarend te werk is gegaan.

Aan de hand van de na de tussenbeslissing verkregen aanvullende informatie overweegt het Hof dat door het zeer plotselinge vertrek van mr. Xb een situatie is ontstaan die om een snelle oplossing vroeg. Dat die oplossing werd gevonden door het dossier over te hevelen naar de andere vestiging, is niet tuchtrechtelijk verwijtbaar; vanuit die andere vestiging is ook wel voldoende voortvarend opgetreden.

Uit het nadere onderzoek blijkt dat de financiële eindafrekening (teruggave van het resterende saldo van de voorschotbetaling) ook redelijk voortvarend heeft plaatsgevonden, met inbegrip van de correctie van het uurtarief, op een bedrag van f 456,20 na, dat inderdaad pas twee jaar later is voldaan. Dat laatste heeft een kennelijk incidenteel karakter gehad, en was als zodanig ook geen onderwerp van de klacht.

Op grond van de aanvullende feitelijke informatie komt het Hof tot het oordeel dat verweerster –maatschap Z – geen tuchtrechtelijk verwijt treft. Aldus komt het Hof niet meer toe aan de beantwoording van de vraag aan welke advocaat (of advocaten) een tuchtrechtelijke maatregel dient te worden opgelegd na de vaststelling van tuchtrechtelijke aansprakelijkheid van de maatschap.

Volgt

Vernietiging van de beslissing van de Raad van Discipline; ongegrondverkla-

ring van de klacht tegen maatschap Z op beide onderdelen.

Noot

1 In deze uitspraak wordt bevestigd dat tuchtrechtelijk kan worden geklaagd tegen een advocatenmaatschap als zodanig, dus zonder dat de klacht ‘geadresseerd’ is aan één of meer met naam genoemde advocaten. Citaat: ‘de zittende leden van een advocatenmaatschap zijn tuchtrechtelijk verantwoordelijk voor gedragingen van die maatschap’. Dat is niet nieuw; zie de verwijzing van het Hof naar de relevante jurisprudentie. Interessant is wel om te zien hoe de tuchtrechter zich in zo’n geval redt uit de vraag hoe dan een sanctie moet worden opgelegd.

2 In deze zaak heeft de Raad van Discipline het voldoende gevonden uit de stukken af te leiden dat mr. Xd zich nadrukkelijk als kantoorleider heeft gemanifesteerd doordat brieven namens de maatschap door hem werden ondertekend. Op die grond werd mr. Xd ‘eruit gepikt’ en werd aan hem de tuchtrechtelijke maatregel opgelegd voor het gedragsrechtelijk tekortschieten door de maatschap. Gelet op het feit dat het Hof het nodig achtte één en ander nader uit te laten zoeken vond het Hof dat kennelijk – en geenszins onbegrijpelijk – wel wat kort door de bocht. Jammer genoeg kwam het Hof na de terugverwijzing en nadere rapportage niet meer aan een beslissing toe over de vraag hoe in dit geval een tuchtrechtelijke maatregel kan worden opgelegd omdat het appel op feitelijke gronden al tot vernietiging leidde.

Uit de beslissing van de Raad leid ik af dat mr. Xd er pas achterkwam dat de tuchtrechtelijke aansprakelijkstelling van zijn maatschap ‘vertaald was’ naar de tuchtrechtelijke aansprakelijkheid en veroordeling van zijn persoon toen de uitspraak van de Raad van Discipline bij hem op de kantoorat plofte.

3 Dit roept bij mij twee vragen op:
- aan welke eisen moet zijn voldaan

om een individu dat lid is van een tuchtrechtelijk aangesproken advocatenmaatschap tuchtrechtelijk te veroordelen als de klacht tegen de maatschap gegrond wordt bevonden;

- hoe zal het gaan met een tuchtrechtelijke klacht die wordt gericht tegen een advocatenkantoor dat de juridische vorm van een nv of bv heeft?
- 4 De Raad beslist dat de kantoororganisatie tuchtrechtelijk zodanig tekort was geschoten, dat dat de maatschap tuchtrechtelijk verantwoordelijk maakt en dat de passende maatregel aan mr. Xd kan worden opgelegd nu deze zich nadrukkelijk als kantoorleider heeft gemanifesteerd. Die uitkomst is niet onbevredigend, maar heeft de Raad van Discipline de weg naar die uitkomst toe wel goed afgelegd?

Op grond van artikel 6 EVRM (dat op het Nederlandse advocatentuchtrecht van toepassing is) dient een aan een tuchtrechtelijke procedure blootgestelde persoon tijdig bekend te worden gemaakt met hetgeen aan hem wordt verweten en waarover tegen hem een procedure wordt ingeleid, en dient hij genoegzaam de gelegenheid te krijgen daartegen verweer te voeren. Dat is het fair-trial beginsel.

Men zou kunnen redeneren: een klacht tegen een maatschap is een klacht tegen een aantal advocaten die door de overeenkomst van maatschap een gezamenlijke verantwoordelijkheid (ook extern) hebben aanvaard. Een schot hagel dus eigenlijk. Zo’n klacht tegen een reeks advocaten maakt iedere advocaat uit die reeks bekend met het tuchtrechtelijk verwijt. Zo redenerend zou dan aan de eis zijn voldaan dat de individuele advocaat die uiteindelijk tuchtrechtelijk wordt aangepakt tijdig bekendheid heeft gehad met het feit dat tegen hem wordt geklaagd en wat de inhoud van de klacht is. Maar aan die eis lijkt in deze casus wel erg ‘zuinig’ te zijn voldaan.

Hier ligt dunkt mij een taak van de

deken om in de instructiefase een klacht tegen de maatschap te individualiseren en concreet te adresseren aan de voor het functioneren van de maatschap verantwoordelijke advocaten.

In de uitspraak heeft de Raad kennelijk uit eigen waarneming vastgesteld dat mr. Xd de managing partner was en hem aldus 'gebrandmerkt' als het schuldige individu. Deze vooronderstelling had dunkt mij de Raad aan de 'geselecteerde' mr. Xd moeten voorhouden, en hem had de gelegenheid van weerwoord moeten worden geboden om aan de eisen van fair trial van artikel 6 EVRM te voldoen. De terugverwijzing door het Hof voor nader onderzoek doet vermoeden dat het Hof in deze zelfde richting dacht.

- 5 Een geheel andere vraag is of dat 'hagelschot-principe' net zo gemakkelijk werkt wanneer de klacht zich richt tegen een advocatenkantoor dat niet de juridische vorm van een maatschap heeft, maar die van een vennootschap (waarin praktijkvennootschappen van advocaten een aandeel hebben, en tegelijkertijd met diezelfde vennootschap een managementovereenkomst zijn aangegaan). Degenen die verantwoordelijk zijn voor de kantoororganisatie zijn dan de bestuurders van de vennootschap; dat moeten krachtens de Samenwerkingsverordening overigens nog steeds wel advocaten (of hun praktijkvennootschappen) zijn (of notarissen of belastingadviseurs; die op zichzelf zeer relevante complicatie laat ik onbesproken).

Een tuchtrechtelijke klacht zal toch gericht moeten zijn tegen één of meer advocaten. De wettelijke betamelijkheidsnorm richt zich tegen natuurlijke personen.

Een klacht tegen een maatschap kan dan nog wel gezien worden als een klacht tegen (een groep) natuurlijke personen en de tuchtrechter kan dan 'inzoomen' op de persoon die fout zit.

Een klacht tegen een rechtspersoon kan, gelet op het bovenstaande,

naar mijn oordeel niet. Weer wél tegen de natuurlijke personen die in de hoedanigheid van advocaat bestuurder zijn van die rechtspersoon, maar dat vraagt van de klager meer precisie en vakmanschap dan bij een schot hagel op een maatschap.

- 6 Bij een advocaat die tuchtrechtelijk wordt aangesproken wegens gedragingen als statutair bestuurder van een advocatenvennootschap dringt zich (meer dan bij een maatschapsbestuurder, maar niet principieel anders) ook nog de vraag op of het tuchtrecht wel van gedragingen in die hoedanigheid is geschreven. Een analogie met de hoedanigheid van deken en van curator presenteert zich hier. (En terzijde: een medisch ziekenhuisdirecteur bevindt zich buiten het bereik van het medische tuchtrecht). Dit vraagpunt krijgt extra reliëf door er nog een andere vraag op te laten volgen: hoe moet het als een advocatencliënt zijn klacht richt tegen een bestuurder (van een maatschap of van een vennootschap) die notaris of belastingkundige is? Het ligt meer voor de hand om deze leemtes in regelgeving op te lossen dan om dat aan verdere rechtsontwikkeling aan de tuchtrechter over te laten.

JDL

.....

Tegenstrijdige belangen

Raad van Discipline Amsterdam, 10 april 2006
(mrs. Markx, Hamer, Karskens, Goppel en Verviers)

- Advocatenwet artikel 46 (2.4.2 Tegenstrijdige belangen van verschillende cliënten)
- Gedragsregel 7

Feiten

Klager wendt zich tot mr. A. met de vraag om advies over de weigering van een beroepsvereniging om het instituut

van klager te erkennen als trainings- en opleidingsinstituut. Mr. A gaat aan de slag maar laat vervolgens weten dat hij de zaak niet verder kan behandelen omdat zijn kantoorgenoot mr. X de advocaat van de beroepsvereniging is. Mr. X behandelt vervolgens de zaak voor de beroepsvereniging en voldoet niet aan het verzoek van klager om zich terug te trekken.

Beoordeling van de klacht

Bij de boordeling van de klacht neemt de Raad als uitgangspunt dat mr. A klagers zaak zonder enig voorbehoud in behandeling heeft genomen en dat hij op 8 april 2004 een eerste brief aan klagers wederpartij heeft geschreven. Kort daarna heeft mr. A zich als klagers advocaat teruggetrokken nadat hij er door mr. X op attent is gemaakt dat er mogelijk sprake was van tegenstrijdige belangen nu hij, mr. X, voor de wederpartij in deze zaak optrad of zou gaan optreden. In deze omstandigheden stond het mr. X naar het oordeel van de Raad niet vrij om de behandeling van de zaak voor de beroepsvereniging aan te vangen of voort te zetten. De vraag of mr. X de zaak voor de beroepsvereniging eerder in behandeling had dan mr. A voor klager ging optreden acht de Raad in de gegeven omstandigheden niet relevant. Voor zover het mr. A te verwijten zou zijn dat hij niet wist dat mr. X voor de beroepsvereniging optrad (in deze en/of andere zaken) kan dat gebrek aan wetenschap immers niet aan klager worden tegengeworpen. Dit ligt geheel in de risicosfeer van het kantoor van mr. X en mr. A. Door de zaak te blijven behandelen heeft mr. X naar het oordeel van de Raad de schijn van mogelijke belangenverstrengeling gewekt.

De Raad acht zich in dit oordeel gesterkt door de per 1 januari 2006 in werking getreden Gedragsregel 7 lid 4 en 5 voor advocaten, waarin onder meer is bepaald dat de advocaat niet mag optreden tegen een (bestaande of voormalige) cliënt van hem of van een kantoorgenoot behoudens in lid 5 genoemde gevallen. Blijkens de toelichting bestaat de ratio van deze bepaling hieruit dat de

advocaat zich niet in de situatie mag be-
geven waarin hij de kans loopt ten koste
van zijn cliënt in een belangenconflict te
geraken. De cliënt moet er ten volle op
kunnen vertrouwen dat zijn persoonlijke
gegevens niet op enig moment tegen
hem gebruikt kunnen worden.

Ook de schijn van belangenverstreng-
eling moet worden vermeden. Dat mr. A
klagers zaak al na het schrijven van zijn
eerste brief heeft neergelegd doet aan
het voorgaande niet af.

Door de zaak te (blijven) behandelen
heeft mr. X derhalve tuchtrechtelijk

laakbaar gehandeld.
De klacht is dan ook gegrond.

Beslissing

De Raad van Discipline verklaart de
klacht gegrond en legt aan mr. X de
maatregel op van een enkele waarschu-
wing.

(advertenties)

Le Tableau
VOOR DE ADVOCATUUR EN HET NOTARIAAT

**Le Tableau bemiddelt exclusief in tijdelijke functies
voor de advocatuur en het notariaat.**

Wij zoeken een

MANAGER ADVOCATUUR EN NOTARIAAT (0,8 fte)

De functie

Je bent de intermediair tussen opdrachtgevers en kandidaten voor interim functies in de
advocatuur en het notariaat. Je verzorgt de perfecte match tussen opdrachtgever en kandidaat.

Jouw profiel

Ondernemende 'multitasker' die in volgende fase zelfstandig aan de slag wil. Je hebt een
afgeronde studie Rechtsgeleerdheid of een sterke affiniteit met de juridische wereld.
Minimaal vijf jaar werkervaring. Affiniteit met en ervaring in de arbeidsbemiddeling is een pre.

Ons bedrijf

Le Tableau is een jong bedrijf dat zich richt op een flexibilisering van de arbeid in de advocatuur
en het notariaat en een betere work-life balance. Le Tableau kent een jonge, open, onder-
nemende en inspirerende cultuur.

Reacties

Vóór 15 juni zenden naar Le Tableau B.V., Kabelweg 37, 1014 BA Amsterdam

Voor meer informatie

Neem contact op met Christ'l Dullaert, tel 020 523 76 00, www.letableau.nl, info@letableau.nl

GILHUIS | ADVOCATEN

Cassatie(advies) in strafzaken

Joost S.Nan

www.gilhuis.nl

Postbus 907
3300 AX Dordrecht
tel. 078-6320782

FIF 33

RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU

Voor bedrijven, particulieren en advocatuur

- Onrechtmatig ziekteverzuim
- Alimentatiezaken
- Controle werkzaamheden
- Handelsinformatie
- Fraude / Bedrijfsdiefstal
- Privé-onderzoeken

010 - 477 33 22 www.fif33.nl

Goedgekeurd door Min. van Justitie POB 238
Heemraadssingel 186 • 3021 DM Rotterdam
Fax: 010 - 477 08 30 • e-mail: info@fif33.nl

